Η ανάπτυξη της χαρτογραφίας:
Ο σχεδιασμός και η χάραξη των χαρτών

Κατά τους αλεξανδρινούς χρόνους οι Έλληνες είχαν αρχίσει την χαρτογράφηση της Μεσογείου και της Μεσοποταμίας, αλλά η πληρέστερη μελέτη του γνωστού τότε κόσμου συντάχθηκε από τον Κλαύδιο Πτολεμαίο τον 2ο αιώνα μ.Χ. με το έργο του *Γεωγραφία*. Μέρη της πραγματείας αυτής ανακαλύφθηκαν από τον λόγιο Μάξιμο Πλανούδη στα τέλη του 13ου και τις αρχές του 14ου αιώνα και οι διασωθέντες χάρτες, συμπληρωμένοι από τις περιγραφές στα κείμενα, αποτέλεσαν την πηγή των γεωγραφικών χαρτών έκτοτε. Οι μεγάλες εξερευνήσεις των ευρωπαίων και η ανακάλυψη νέων κόσμων και ηπείρων δημιούργησε τεράστιες ευκαιρίες εμπορίου και πλουτισμού και ώθησε σε σημαντικές εξελίξεις την τεχνολογία της ναυσιπλοΐας. Η ύπαρξη αξιόπιστων χαρτών ήταν προφανώς άκρως αναγκαία και οι χαρακτικές τέχνες υπήρξαν καταλυτικές για την αλματώδη ανάπτυξη του επιστημονικού πεδίου της χαρτογραφίας.

Οι πορτογάλοι ναυτικοί υπήρξαν οι πρώτοι που από τις αρχές του 15ου αιώνα άρχισαν να εξερευνούν τις δυτικές ακτές της Αφρικής με την υποστήριξη του βασιλέα Ερρίκου του Θαλασσοπόρου και το 1488 ο Βαρθολομαίος Ντιάζ ταξίδεψε έως το Ακρωτήριο της Καλής Ελπίδας, ενώ δέκα χρόνια αργότερα, το 1498, ο Βάσκο ντα Γκάμα περιέπλευσε όλη την Αφρική προς τα ανατολικά και έφτασε στις δυτικές ακτές της Ινδίας. Το 1492 ο Χριστόφορος Κολόμβος, επιχειρώντας να φτάσει γρηγορότερα στις Ινδίες από τα δυτικά στο όνομα του ισπανού βασιλιά Φερδινάνδου και της βασίλισσας Ισαβέλλας, ανακάλυψε μία νέα ήπειρο, την Αμερική.

Μετά την εφεύρεση της τυπογραφίας εκτυπώθηκαν διάφορες εκδόσεις χαρτών σε ξυλογραφικές πλάκες. Η πρώτος παγκόσμιος χάρτης εμφανίστηκε το 1507 από τον Martin Waldseemüller και σε αυτόν αναφέρεται για πρώτη φορά το όνομα Αμερική. Από τα μέσα του 16ου η χαλκογραφία αντικατέστησε την ξυλογραφία ως μέθοδος εκτύπωσης, αλλά η τακτική της συρραφής των μερών σε ένα μεγάλο χάρτη συνέχισε να χρησιμοποιείται έως τον 19ο αιώνα, όταν οι τεχνολογικές εξελίξεις επέτρεψαν πιεστήρια μεγάλου μεγέθους.

Δύο είναι οι πρώτοι και σημαντικότεροι χαρτογράφοι της σύχρονης Ευρώπης, ο Gerardus Mercator (1512-1594) που διαμόρφωσε τη μαθηματική προβολή της σχεδιαστικής αποτύπωσης στο *Nova et Aucta Orbis Terrae*, 1569 και ο Abraham Ortelius (1527-1598), ο οποίος τύπωσε τον πρώτο άτλαντα, το *Theatrum Orbis Terrarum*, 1570. Μία εξαιρετική και μεγαλοπρεπή έκδοση παγκόσμιου άτλαντα απαντάμε από τον Joan Blaeu, *Grooten atlas*, Άμστερνταμ 1664, ο οποίος ήταν πλούσια εικονογραφημένος και έφτανε τους 12 τόμους. Έκτοτε η έκδοση χαρτών υπήρξε συνεχής καθώς η χαρακτική μέθοδος της χαρτογραφίας εξελισσόταν συνεχώς κατά τους επόμενους αιώνες.

1321 Χάρτης του Pietro Vesconte. Η Ανατολή βρίσκεται στην κορυφή του κύκλου.

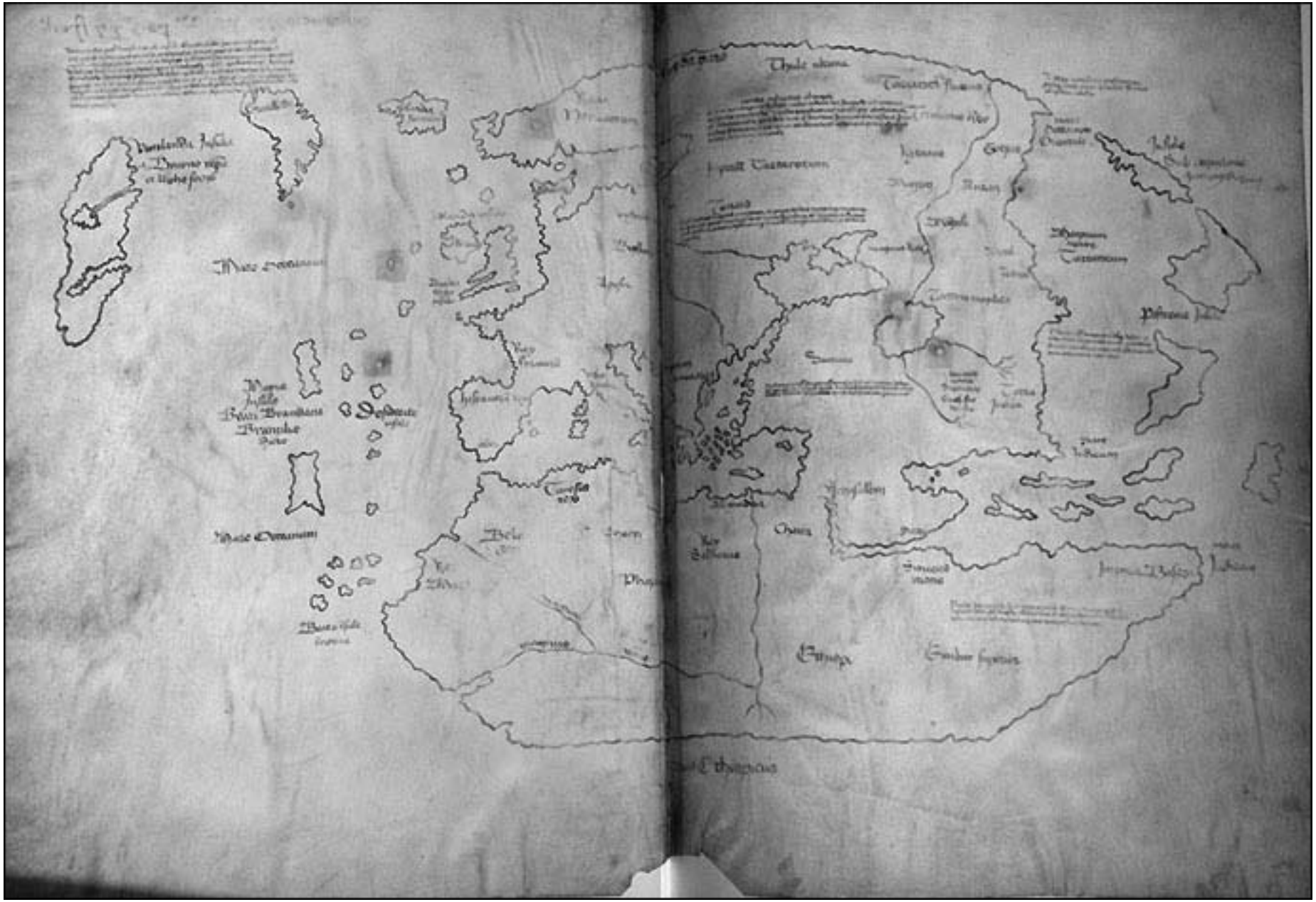

1440 Χάρτης του Vinland, Βόρεια Ευρώπη.

1467 Ο χάρτης του Πτολεμαίου

1484 Henricus Martellus. Ο χάρτης του Πτολεμαίου

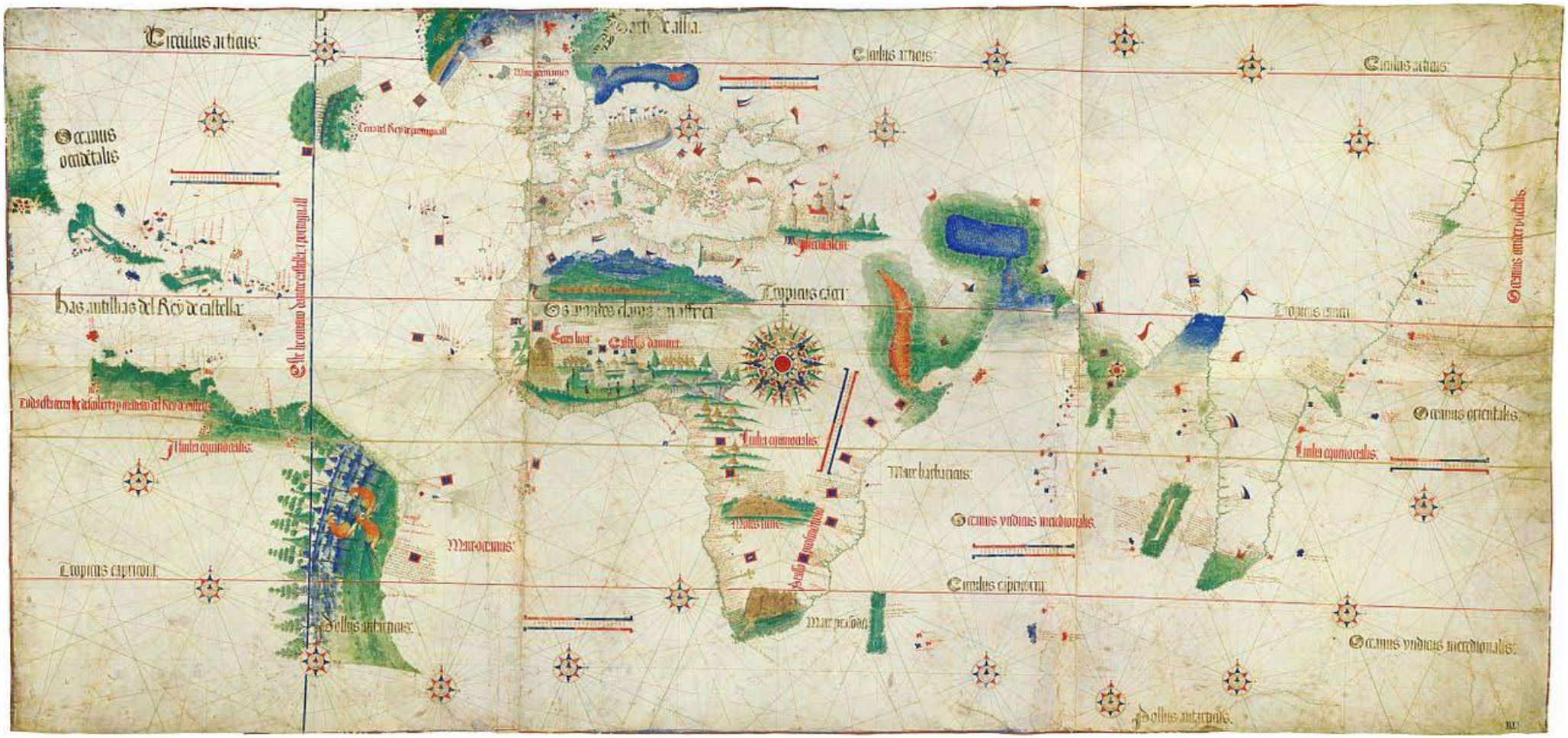

1502 Cantino planisphere

1507 Martin Waldseemüller, παγκόσμιος χάρτης

1542 Sebastian Münster, παγκόσμιος χάρτης

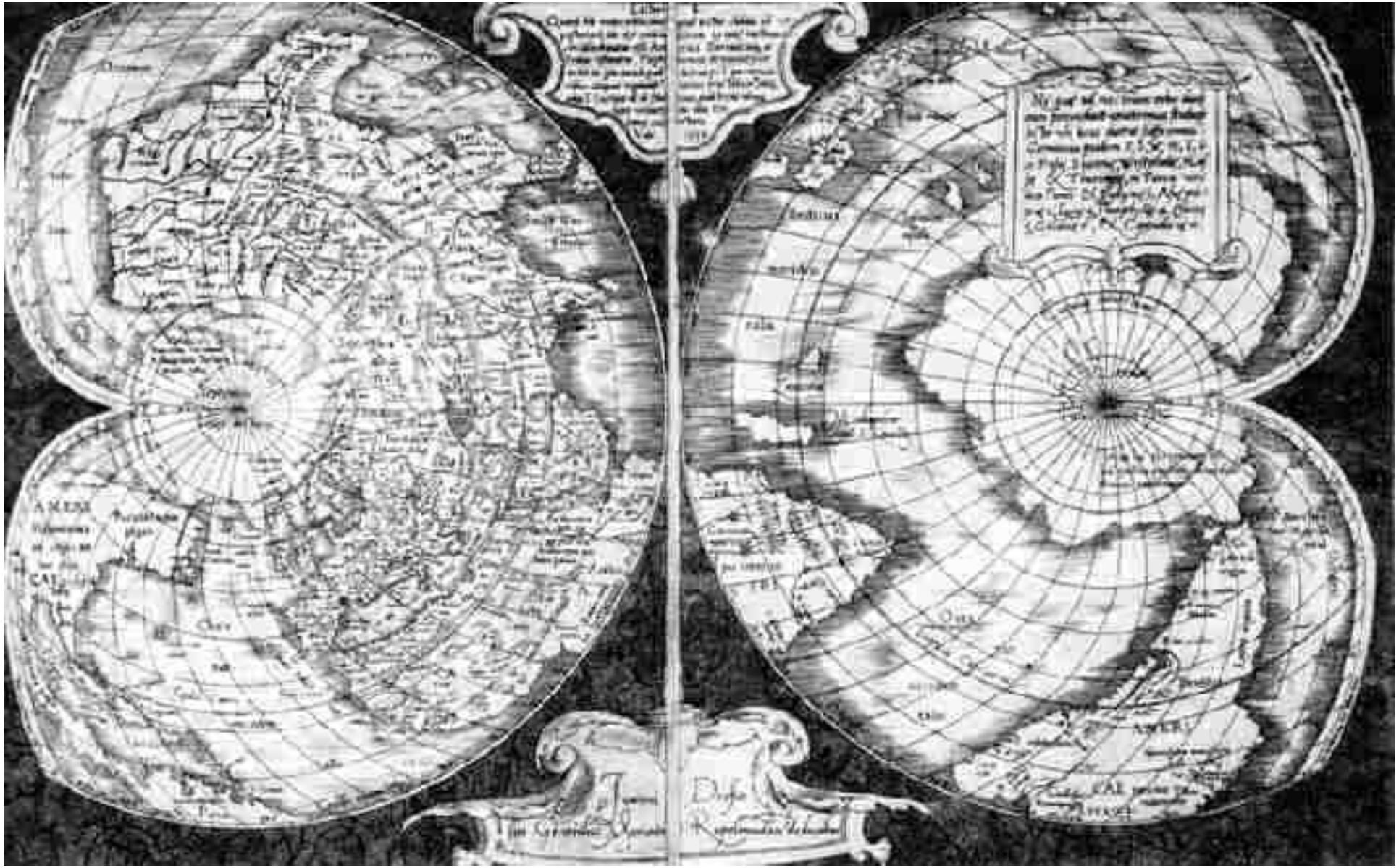

1570 Gerardus Mercator, παγκόσμιος χάρτης - μελέτη για σφαιρική προβολή

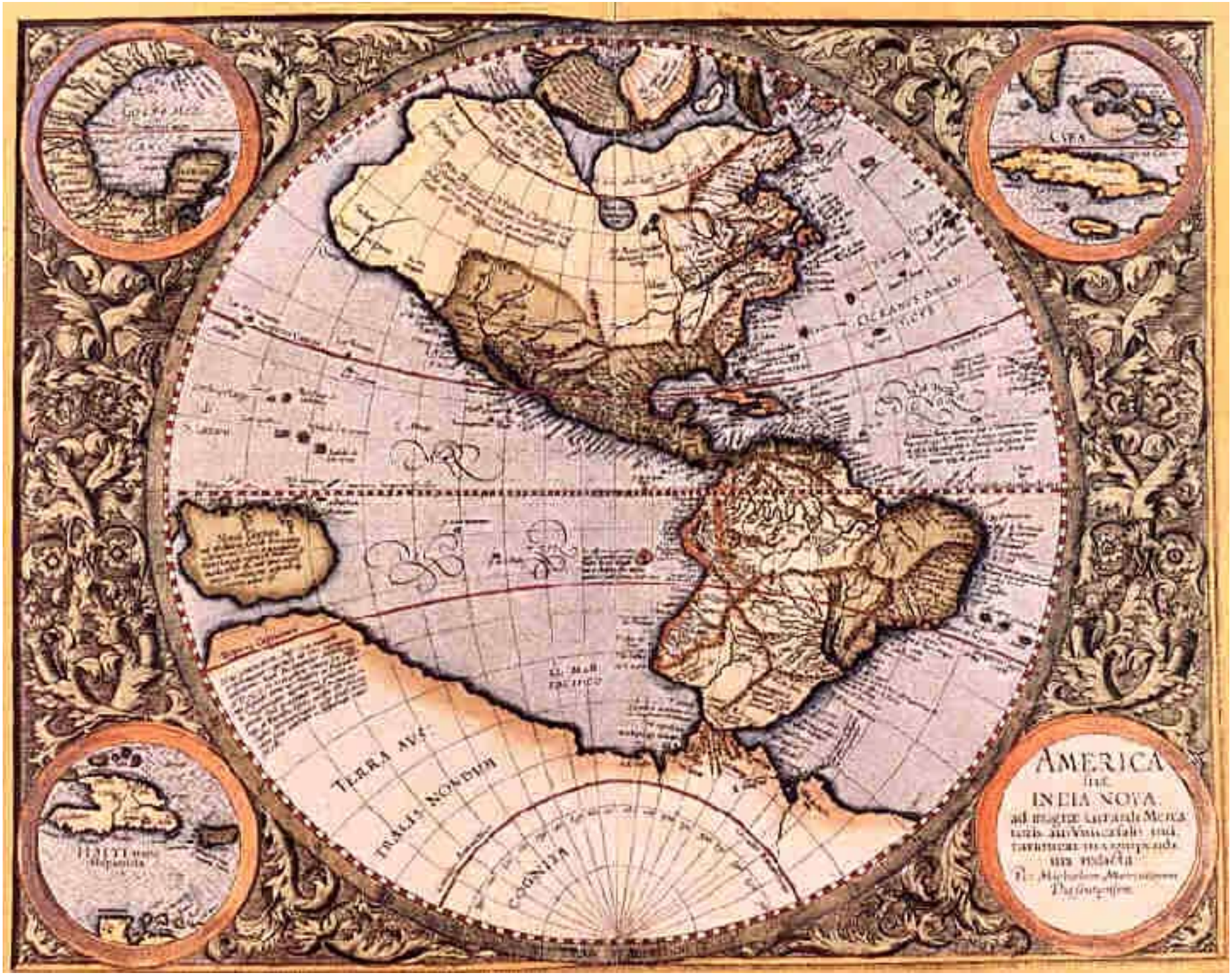

1570 Gerardus Mercator, χάρτης Αμερικής

1570 Gerardus Mercator, χάρτης Ευρώπης

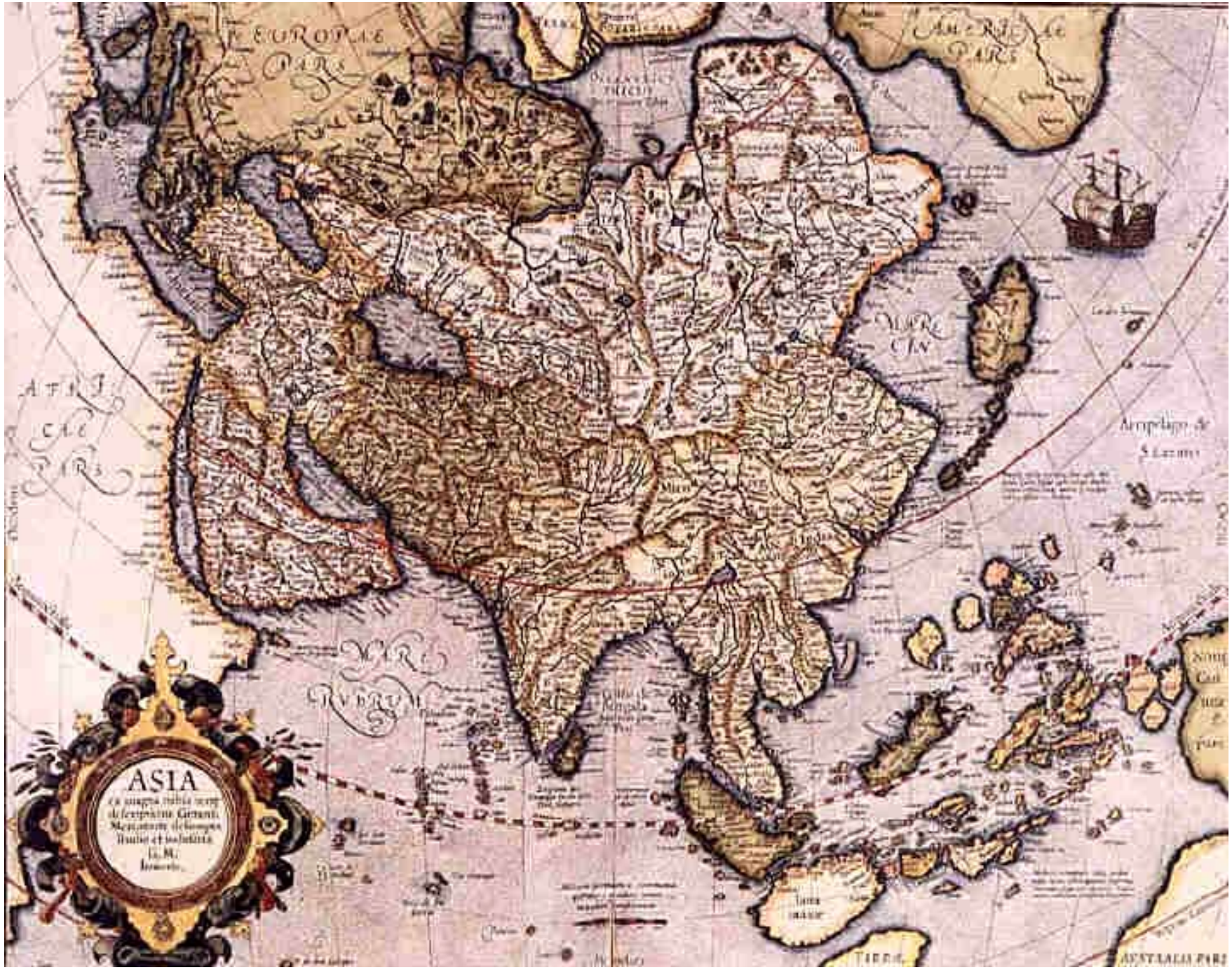

1570 Gerardus Mercator, χάρτης Ασίας

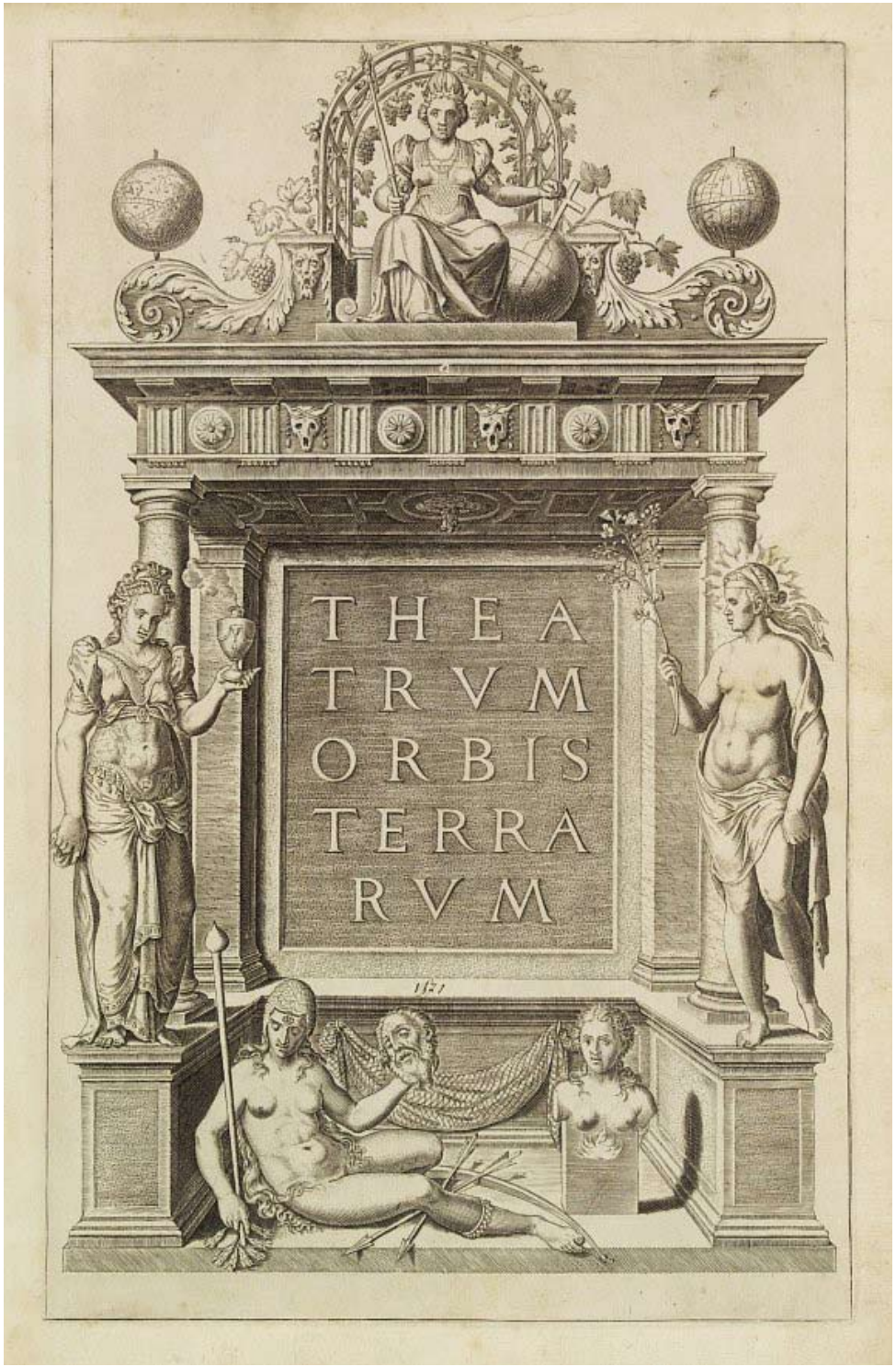

1575 ORTELIUS, *Theatrum Orbis Terrarum*, Αμβέρσα

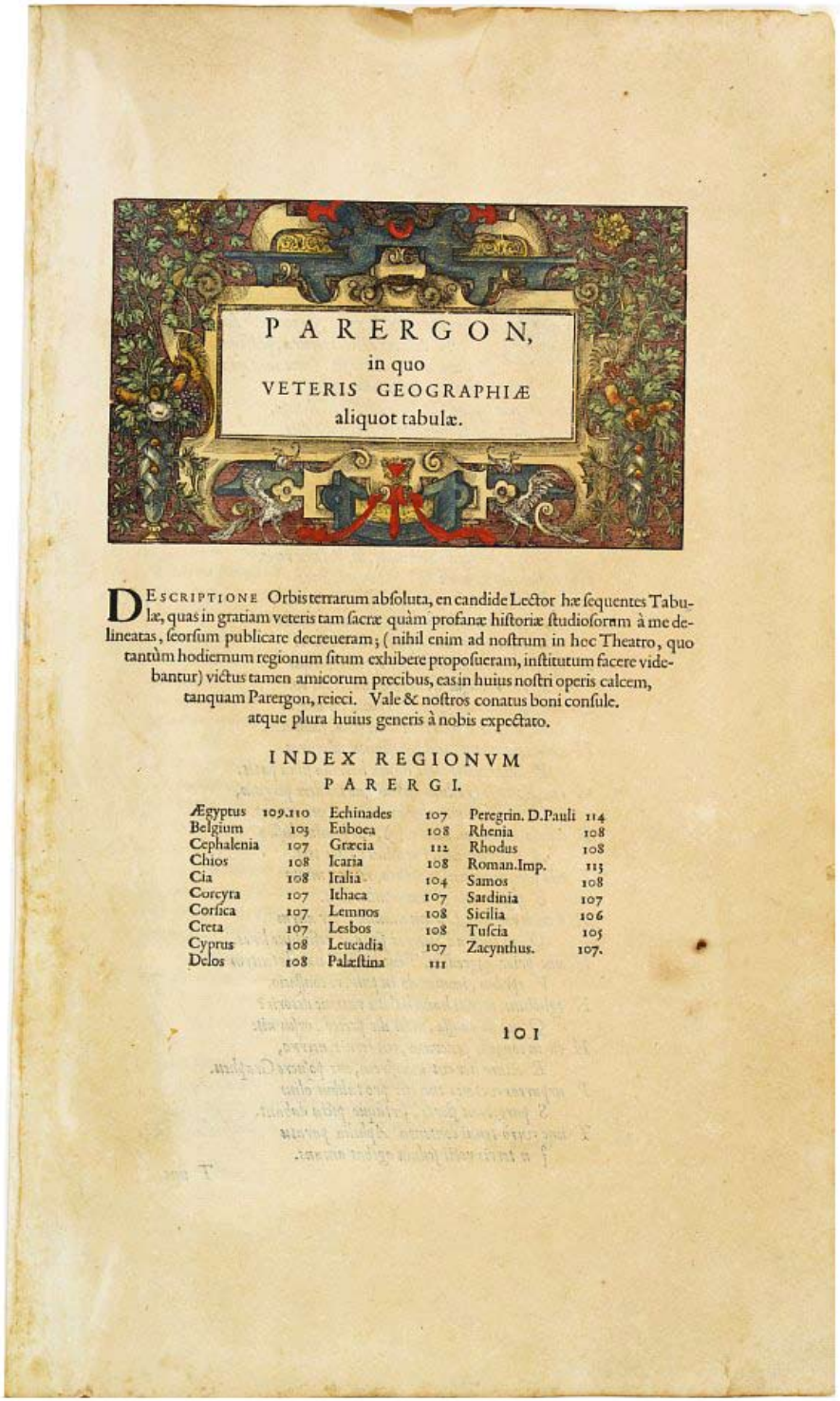

PARERGON,
in quo
VETERIS GEOGRAPHIÆ
aliquot tabulæ.

DESCRIPTIONE Orbis terrarum absoluta, en candide Lector hæ sequentes Tabulæ, quas in gratiam veteris tam sacræ quàm profanæ historiæ studiosorum à me delineatas, seorsum publicare decreueram; (nihil enim ad nostrum in hoc Theatro, quo tantùm hodiernum regionum situm exhibere proposueram, institutum facere videbantur) victus tamen amicorum precibus, eas in huius nostri operis calcem, tanquam Parergon, reieci. Vale & nostros conatus boni consule. atque plura huius generis à nobis expectato.

INDEX REGIONVM
PARERGI.

Ægyptus	109.110	Echinades	107	Peregrin. D.Pauli	114
Belgium	105	Euboea	108	Rhenia	108
Cephalenia	107	Græcia	111	Rhodus	108
Chios	108	Icaria	108	Roman.Imp.	115
Cia	108	Italia	104	Samos	108
Corcyra	107	Ithaca	107	Sardinia	107
Corsica	107	Lemnos	108	Sicilia	106
Creta	107	Lesbos	108	Tuscia	105
Cyprus	108	Leucadia	107	Zacynthus.	107.
Delos	108	Palæstina	111		

101

1579 ORTELIUS, Parergon in quo Veteris Geographiae, Αμβέρσα

1580 ORTELIUS, Αμβέρσα

1590 G. Mercator, *Galiae tabule geographica*

1595 G. Mercator, πολική προβολή

1594 QUAD,M./ BUSSEMACHER, *Europae totius orbis terrarum...*, Κολωνία

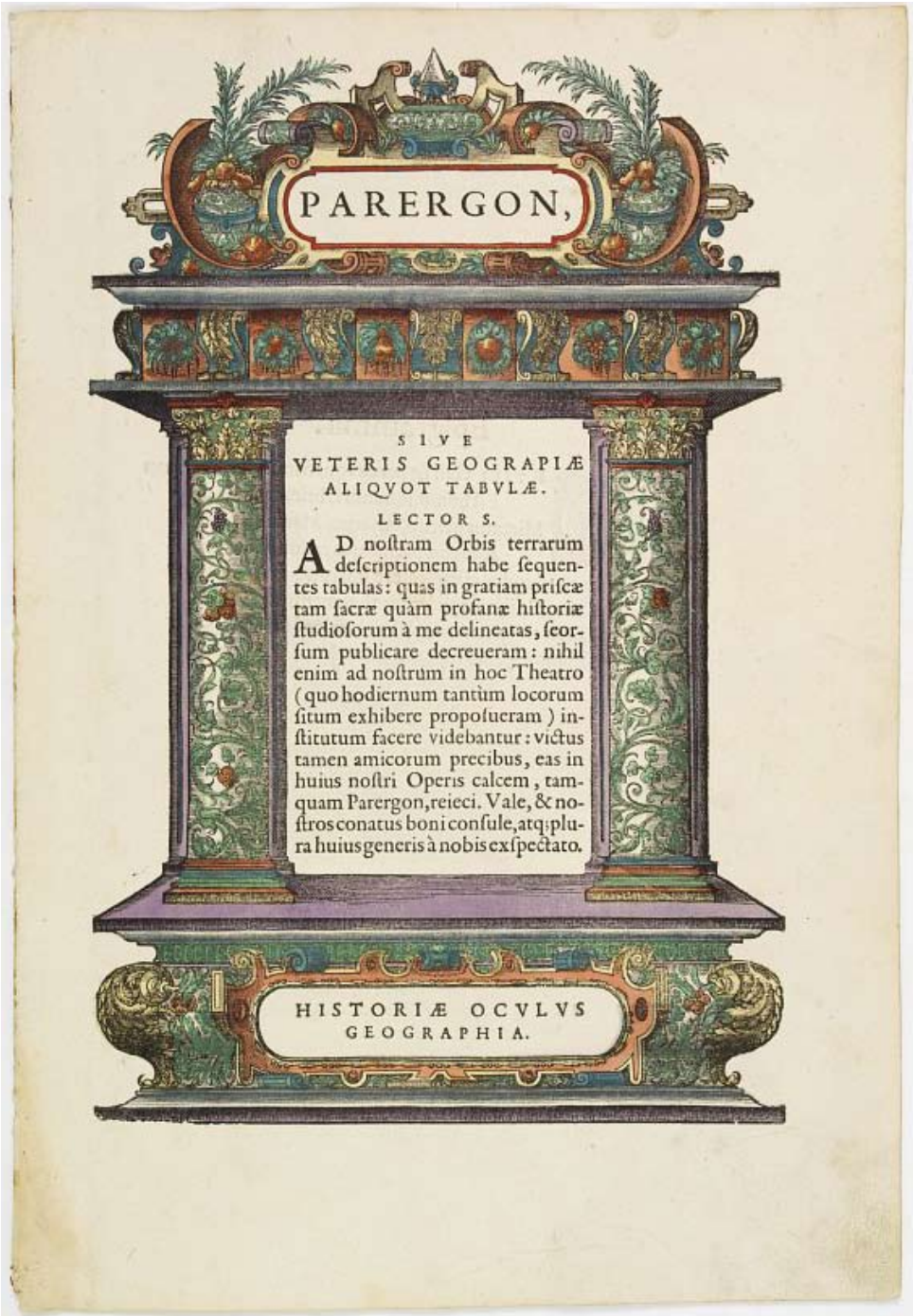

PARERGON,

SIVE
VETERIS GEOGRAPIÆ
ALIQVOT TABVLÆ.

LECTORI S.

AD noſtram Orbis terrarum deſcriptionem habe ſequentes tabulas: quas in gratiam priſcæ tam ſacræ quàm profanæ hiſtoriæ ſtudioſorum à me delineatas, ſeorſum publicare decreueram: nihil enim ad noſtrum in hoc Theatro (quo hodiernum tantùm locorum ſitum exhibere propoſueram) inſtitutum facere videbantur: victus tamen amicorum precibus, eas in huius noſtri Operis calcem, tamquam Parergon, reieci. Vale, & noſtros conatus boni conſule, atq; plura huius generis à nobis exſpectato.

HISTORIÆ OCVLVS
GEOGRAPHIA.

1595 ORTELIUS, Αμβέρσα

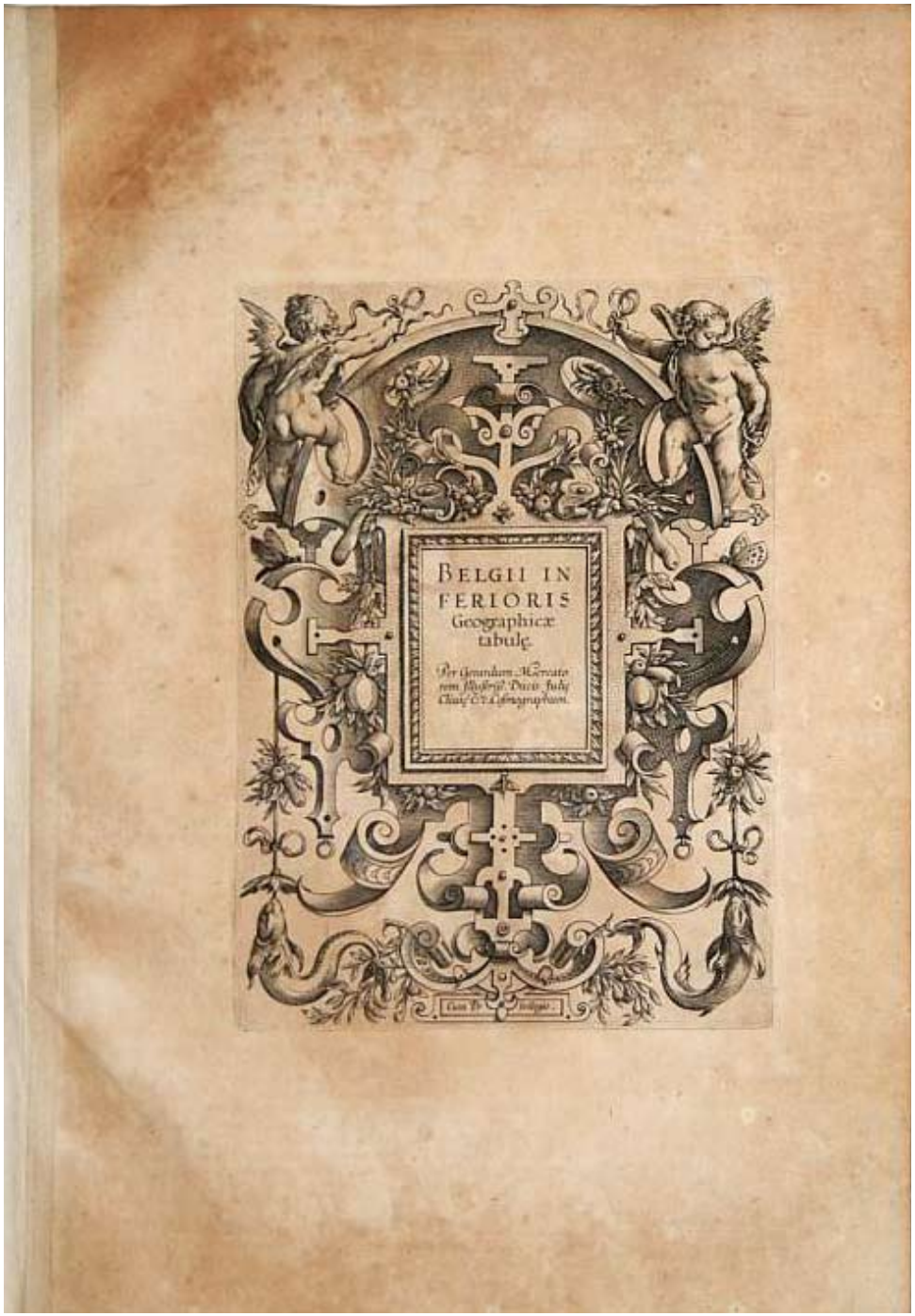

BELGII IN
FERIORIS
Geographicæ
tabulę.

1606 MERCATOR, G. , *Belgii inferioris Geographicae tabule*, Άμστερνταμ

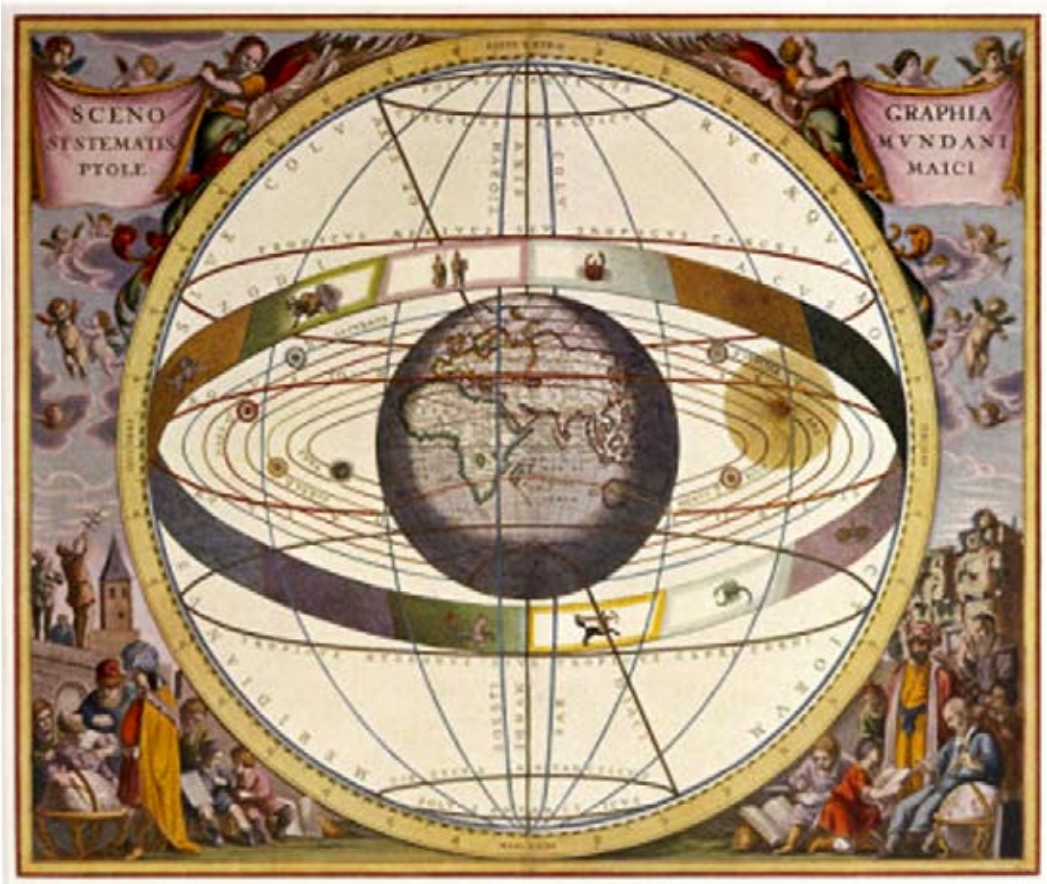

1600s Andreas Cellarius, Οι ουράνιες σφαίρες του Πτολεμαϊκού συστήματος

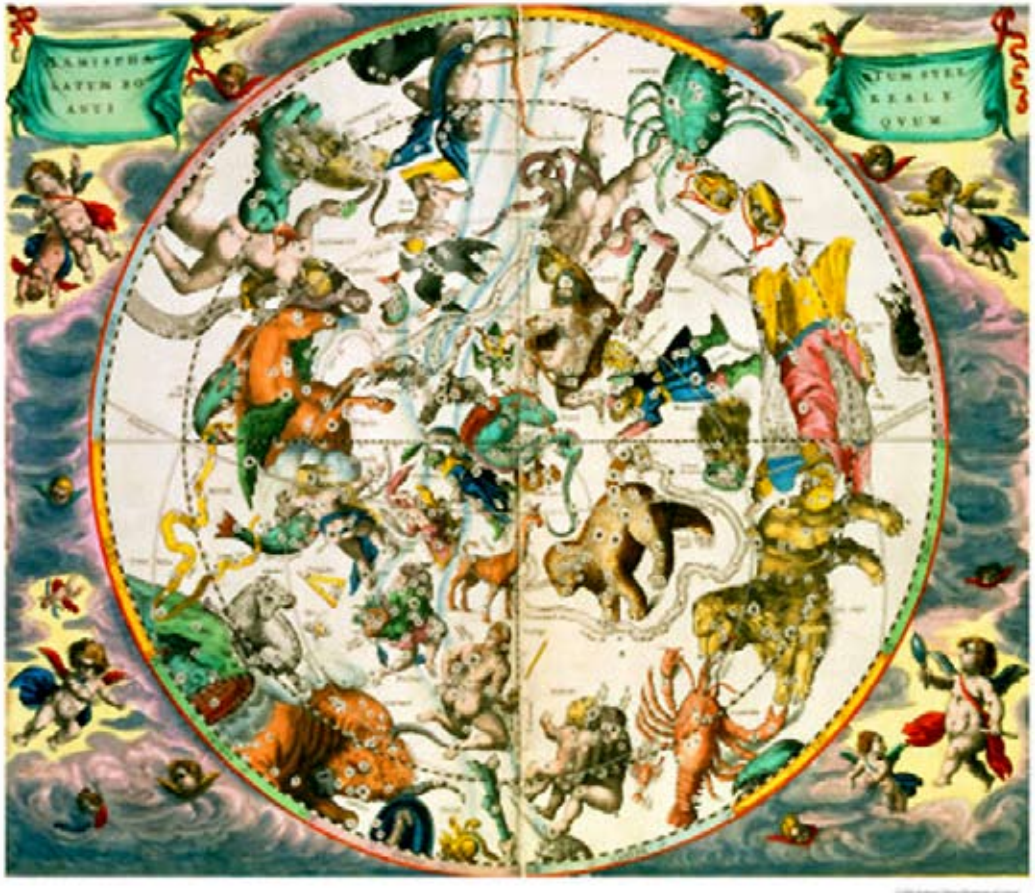

1600s Andreas Cellarius, Ο ζωδιακός κύκλος

1612 Sebastian Munster

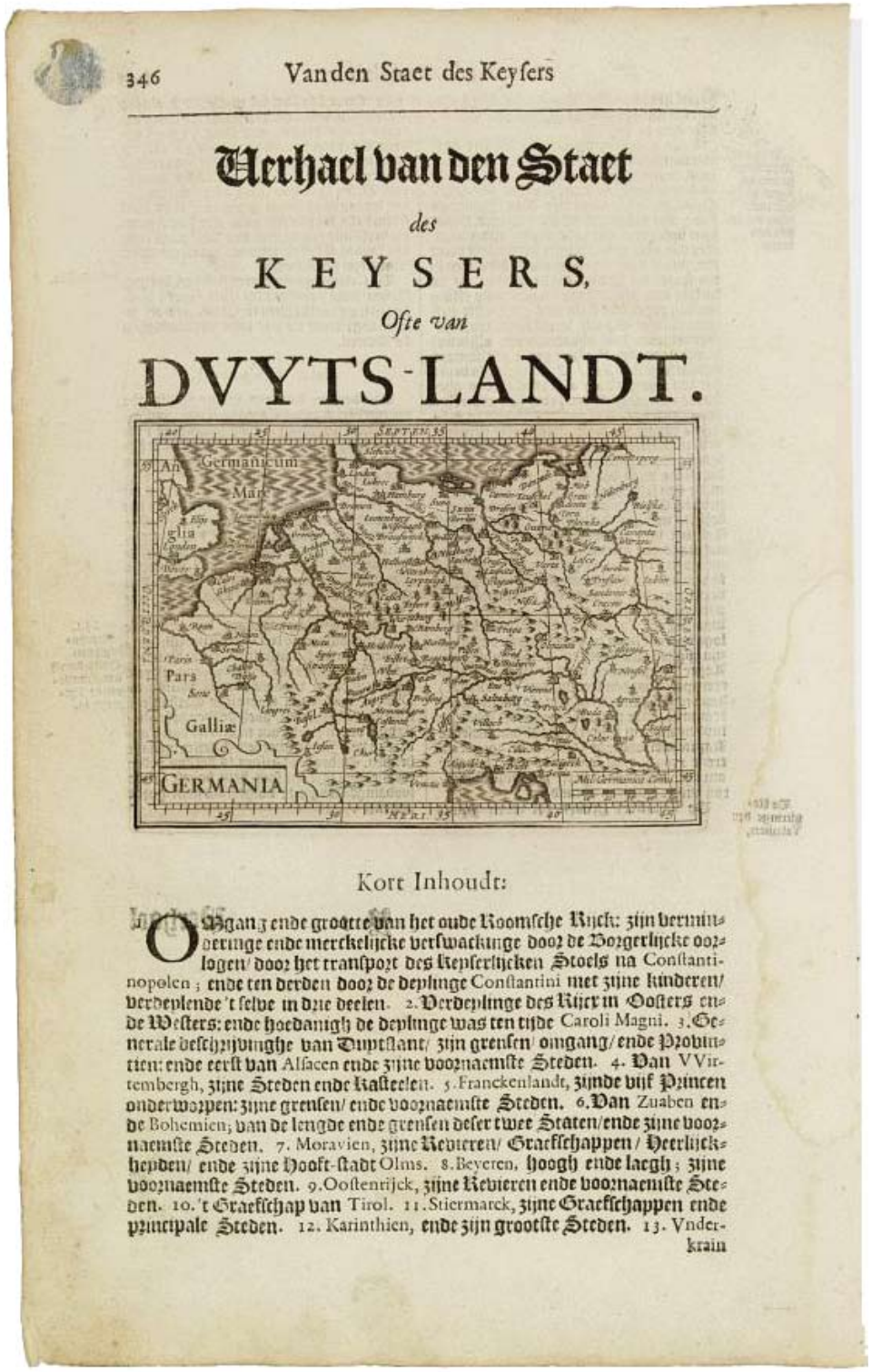

346 Van den Staet des Keysers

Uerhael van den Staet

des

KEYSERS,

Ofte van

DVYTS-LANDT.

Kort Inhoudt:

OWgang ende grootte van het oude Roomsche Rijck: zijn verminderinge ende merckelijcke verswackinge door de Borgerlijcke oorlogen/ door het transport des Keyserlijcken Stoels na Constantinopolen; ende ten derden door de deylinge Constantini met zijne kinderen/ verdeylende 't selve in drie deelen. 2. Verdeylinge des Rijcx in Oosters ende Westers: ende hoedanigh de deylinge was ten tijde Caroli Magni. 3. Generale beschrijvinghe van Duytslant/ zijn grenzen/ omgang/ ende Provintien: ende eerst van Alsacen ende zijne voornaemste Steden. 4. Van VVirtembergh, zijne Steden ende Kasteelen. 5. Franckenlandt, zijnde vijf Princen onderworpen: zijne grenzen/ ende voornaemste Steden. 6. Van Zuaben ende Bohemien; van de lengde ende grenzen deser twee Staten/ ende zijne voornaemste Steden. 7. Moravien, zijne Revieren/ Graefschappen/ Heerlijckheyden/ ende zijne Hoofd-stadt Olms. 8. Beyeren, hoogh ende laegh; zijne voornaemste Steden. 9. Oostenrijck, zijne Revieren ende voornaemste Steden. 10. 't Graefschap van Tirol. 11. Stiermarck, zijne Graefschappen ende principale Steden. 12. Karinthien, ende zijn grootste Steden. 13. Vnder-

krain

1621 DE CLERCK, N - Άμστερνταμ

1620s, John Speed

1623 Petrus Kaerius, *Germania Inferior*, Άμστερνταμ

1630 Henricus Hondius

1630 MERCATOR, G., Άμστερνταμ

1635 W. Blaeu, *Κύπρος*, Άμστερνταμ

1635 W. Blaeu, *Μικρά Ασία*, Άμστερνταμ

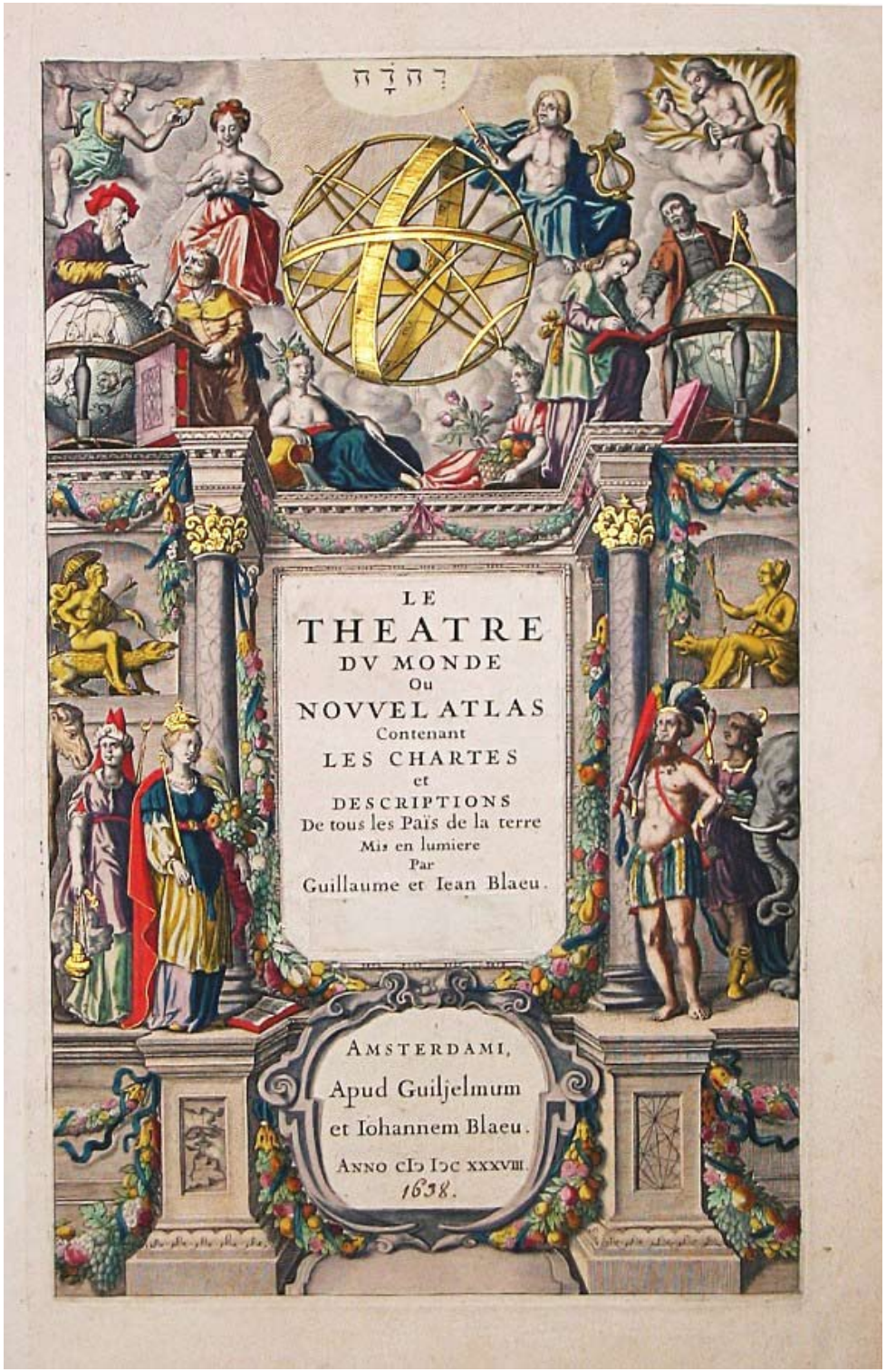

1638 W. Blaeu, *Le theatre du monde*, Άμστερνταμ

1649 J. Jansson, *Atlas novus*, Άμστερνταμ

1650 NICOLOSI, J,B., *Studium Geographicum*, Ρώμη

1655 MERIAN, C., *Topographia Gallae*, Φραγκφούρτη

TWEEDE STVCK DER AERDRYCKS-BESCHRYVING,

't WELCK VERVAT

DVYTSLANDT,

EN

D'AENGEGRENSDE

LANDTSCHAPPEN:

Uytgegeven

t' AMSTERDAM,

By JOAN BLAEV.

M DC LXIIII.

't NIEUMEEGHSE VIERENDEEL VAN GELDERLANDT.

Grootte.

HEt Nieumeegsche Vierendeel van Gelderlandt is voor een gedeelte gelegen op de Franschc, en voor een gedeelte op den Duytschen boodem; endc gyenst tegen het Oosten aen het Hertoghdom Cleve, tegen het Noorden wert het door den Rhijn van de Veluwe, tegen 't Zuyden door de Mase van Brabant gescheyden, maer tegen 't Westen verre uytgestreckt, raeckt het de Heerlijckheyt Uytrecht en 't Graeffschap Hollandt.

Het grootste gedeelte van dit Vierendeel pleegh eerst nevens de stadt Nieumeegen onder Hollant te gehooren, maer door Graef Willem van Hollant, Roomsch Koning, aen Graef Otto de tweede, voor een sekere somme gelts verpant, en verfoymt sijnde te lossen, is het op sekere voorwaerden, in 't jaer 1248, aen het Hertoghdom van Gelder gebecht; welcke naederhandt door Rudolph Roomsch Keyser is bevestighe.

Verdeelinge.

Het wert gedeelt in het *Rijck van Nieumeegen*, en *vier Ampten*, te weten, *de over en onder Betuwe, Maes en Wael, de Tielder en Bommelder-Waerden*, met *Beesden en Rosseyn*.

't Rijck van Nieumeegen.

Het *Rijck van Nieumeegen* wert bestiert van sijnen Burghgraef en Rechter, en besloten tegen 't noorden tusschen de Waelstroom, en het Schepen-ampt van Nieumeegen; tegen 't oosten paelt het aen Cleef, tegen 't zuyden aen Maes en Wael; en vervat de volgende dorpen en Ampten, *Groesbeck, Maurick, Hoomen, Malden, Fwijck, Wichen*, verciert met een aensienlijck slot, *Bonningen*, en eenige anderen.

Ampt van de Over-Betuwe.

Het Ampt van de Over-Betuwe streckt sich uyt van de Schenckenschans tot den Nieuwendijck toe, vervattende wat tusschen den Rhijn en Waelstroomen is gelegen: op het begin van dit Ampt leyt de Schanse begonnen in 't jaer 1580 van den vermaerden Marten Schenck, en naederhandt door de Staten der Vereenighde Provintien in diervoegen verbeterd, dat men de selve niet t'onrecht voor een der sterckste vestingen des gantschen Nederlants achtet, sijnde door haere gelegenheyt het bolwerck en de sleutel der Vereenighde Provintien. De dorpen in dit selve ampt gelegen sijn: *Harwen, Aert-Dewelborg, Angeren*, daer jaerlijcks een ongeloofelijcke menichte karsen wassen; *Bemmel, Rossem, Doorwick, Lent, Elst*, 't welck heeft een kerck verciert met een seer schoone tooren, en vergaderinge van Dombeeren; in de kerck rusten de H. Willebrord stichter der selve, en de H. Werefridus; *Eldon, Oosterbeek, Valburgh, Herwijk, Andelst, Setten, Randwijck, Driel*, en *Heteren*.

De Nieuwenijt van den Nieuwendijck tot den Tielerwaert, en het Graeffschap Buren; en begrijpt de volgende Kerspelen en dorpen: *Deyweert*, het outste van de omleggende Kerspelen; *Tjindeuren*, heerlijckheyt gehoorende aen het adelijck geslachte van Vyghi; *Kesteren, Echteld, Maurick, Rijswijck, Seelen, Ochten, Avezaet, Lyendon, Ingen* en *Ravenswaey*.

Maes en Wael.

Het Ampt tusschen Maes en Wael begrijpt al wat tusschen het Rijck van Nieumeegen, en het eylandt Voorn gelegen is: en de volgende dorpen, *Druenel, Wamel, Afferden, Leuwen, Maeshemmel, Poeffelick, Druyten, Aefferden, Borgharen*, en onder en boven *Afferden*.

De Tielerwaert.

In de Tielerwaert sijn de dorpen, *Homert, Varick, Opynen, Hijsel, Nerynen, Maeteren, Est, Tiwijl, Haerstou, Herwynen, Voiren, Geldermalsen, Deyl, Gellekom, Rumen*, en *Wadenoyen*.

De Bommelerwaert.

In de Bommelerwaert, het welck een Eylandt op sijn selven is, tusschen de Maes- en Waelstroomen besloten, sijn de dorpen, *Zuylichem, Aalst, Nijwaal, Gameren, Delwijnen, Kerckwijck, Brynhem, Deyel, Rossum*, vaderlandt van den seer vermaerden Marten van Rossum, dewelcke oock in de kercke tot Rossum, in een seer heerlijcke graffstede, begraven is; de kercke selfs is een schoon en uytsuitent gebouw, en *Herwaerden*.

Rossem en Rosseyn.

Beesden en *Rosseyn* sijn twee dorpen, over de Linge naer de Graeffschappen Buren en Culenborgh toe gelegen, te samen een van de Ampten van het Nieumeeghsche vierendeel uytmakende: in dit Ampt leyt de Abdye Marienweerdt, voor desen seer vermaert; maer nu vervallen, en verwoest.

Heerlijckheden en Steden.

Buyten de bovenverhaelde dorpen sijn in die Quartier van Gelderlandt veele heerlijckheden, met hooge rechtspleginge begaeft, en Edelliden Sloten, welcker voornaemste wel sijn: *Persingen, Vlierbergen, Groesbeck, Doddendael, Batenburgh, Horssum, Leyt, Oyen, Dieden, Balgen, Gent, Homert, Byland, Millingen, Pannerden, Meynerswijck, Rossem, Linden, Ouderwaert, Mers, Wijsterwerdt, Inderwaert, Dulem, Poederoyen, Nieder-Homert, Amerey, Aelst, Heidel*, en meer andere.

De Stadt Nieumeegen.

Nieumeegen, de hoofdstadt van gantsch Gelderlandt, en bysonderlijck van dit Vierendeel, heyt aen den oever van de Wael, vermaekelijck van gelegenheyt, gelt- en volckrijck. Binnen sijne muuren siet men veele overblijfselen van de oude Romeynen; en de bane by de stadt werdt

1664 Joan Blaeu, *Grooten atlas*, Άμστερνταμ

1664 Joan Blaeu, *Grooten atlas*, Άμστερνταμ

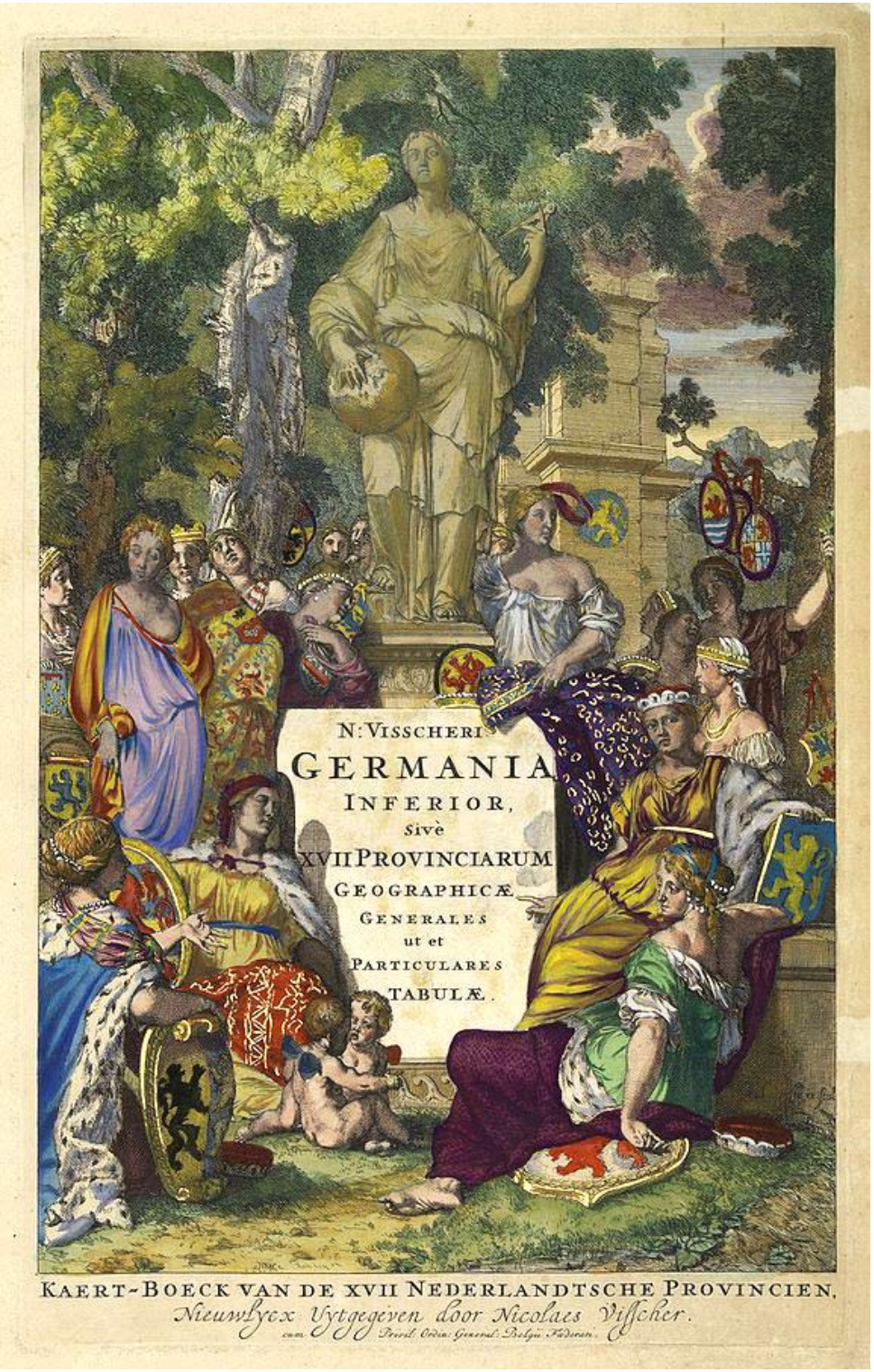

1684 Visscher, Germania, Άμστερνταμ

1683 Mallet, A.M., *Description de l'universe*, Παρίσι

Οι ελληνικές εκδόσεις του 17ου αιώνα

Από την αρχή του 17ου αιώνα και σχεδόν καθ' όλη τη διάρκειά του η Ευρώπη γνώρισε συνεχείς και εξαντλητικές θρησκευτικές συρράξεις που κατέληξαν σε ασφυκτικό έλεγχο της βιβλιοπαραγωγής, ιδιαίτερα στις καθολικές χώρες. Στον τυπογραφικό χάρτη των ελληνικών εκδόσεων προστέθηκε η Αγγλία, όπου εμφανίζονται οι πρώτες δειλές προσπάθειες. Το 1612, στο κολλέγιο Ήτον τυπώθηκε μια μεγάλου σχήματος έκδοση των *Λόγων* του Ιωάννου Χρυσοστόμου με τυπογραφικά στοιχεία, αντίγραφα των grecs du roi, κατασκευασμένα στη Φραγκφούρτη, τα οποία έγιναν γνωστά ως «αργυρά στοιχεία» λόγω της φήμης που είχε κυκλοφορήσει πως οι μήτρες τους ήταν κατασκευασμένες από ασήμι. Οι εκδόσεις στα πανεπιστήμια του Καίμπριτζ και της Οξφόρδης παρέμεναν ακόμη ολιγάριθμες, καθώς την τυποεκδοτική παραγωγή στην Αγγλία ήλεγχε η συντεχνία των τυπογράφων του Λονδίνου. Μια ασυνήθιστη περίπτωση είναι η εικονογραφημένη έκδοση στην Οξφόρδη, το 1617, και μάλιστα στα ελληνικά και στα αγγλικά, των περιπετειών του Χριστοφόρου Αγγέλου και των βασανιστηρίων που υπέστη στα χέρια των Τούρκων για να αλλαξοπιστήσει.

Μια ακόμη ελληνική τυπογραφική περιπέτεια ήταν αυτή του κεφαλλονίτη Νικόδημου Μεταξά, ο οποίος εργάστηκε στο Λονδίνο ως τυπογράφος, αλλά με πρόσκληση του Πατριάρχη της Κωνσταντινούπολης Κύριλλου Λούκαρι έφτασε στο Φανάρι, το 1627, όπου οργάνωσε το πρώτο ελληνικό τυπογραφείο εκεί, με σκοπό να εκδίδει αντικαθολικά βιβλία που θα αντέκρουαν την ουνίτικη προπαγάνδα στις ορθόδοξες περιοχές, αλλά σύντομα οι Τούρκοι το έκλεισαν μετά από συκοφαντίες των Γάλλων ότι συνομωτεί κατά του Σουλτάνου. Κατά πάσα πιθανότητα, καθ' οδόν προς την Κωνσταντινούπολη, είχε εγκαταστήσει για λίγους μήνες το τυπογραφείο του παράνομα στην Κεφαλλονιά (απαγορευόταν από τους Βενετούς), όπου τύπωσε 4-5 μικρά βιβλία, κάτι που καθιστά το νησί το μέρος με το πρώτο τυπογραφείο στον ελλαδικό χώρο.

Ως απάντηση στις κινήσεις αυτές του Λούκαρι, το Βατικανό ενεργοποίησε τον δικό του εκδοτικό μηχανισμό, την Sacra Congregatio de Propaganda Fide και προχώρησε, από το 1628, στην έκδοση ελληνικών βιβλίων για τους καθολικούς Έλληνες, αλλά και για εξυπηρέτηση της ευρύτερης προσηλυτιστικής πολιτικής του. Η θεματική των βιβλίων ποίκιλλε από εκπαιδευτικά εγχειρίδια έως θεολογικά κείμενα γραμμένα από ενωτικούς (καθολικούς) έλληνες λόγιους, με τα οποία ανοικτά ή σιωπηρά προωθούσαν το καθολικό δόγμα και την ένωση των δύο εκκλησιών (εικ. 48, 102). Η παραγωγή περισσοτέρων των 70 τίτλων σε χιλιάδες αντίτυπα υπήρξε σταθερή έως τα τέλη του 18ου αιώνα.

Θα πρέπει, βέβαια, να τονίσουμε πως οι σημαντικότερες ελληνικές εκδοτικές εξελίξεις του 17ου αιώνα εξακολούθησαν να προέρχονται από τη Βενετία. Από τις αρχές του και για περισσότερο από εβδομήντα χρόνια ο Antonio Pinelli και οι απόγονοί του, συνεχίζοντας το έργο των Zanetti, κυκλοφόρησαν εκατοντάδες εκδόσεις και ήλεγχαν το ελληνικό βιβλιεμπόριο (εικ. 40, 41, 47, 49).

Από το 1670 όμως εμφανίστηκε ο Γιαννιώτης Νικόλαος Γλυκύς, ιδρύοντας τον μακροβιότερο ελληνικό εκδοτικό οίκο. Μαζί με τους απογόνους του διατήρησαν την εντυπωσιακή παρουσία τους στη Βενετία έως τα μέσα του 19ου αιώνα, δηλαδή αργότερα και από την κατάλυση της Γαληνοτάτης Δημοκρατίας, αλλά και ύστερα ακόμη από τη δημιουργία του νέου Ελληνικού Βασιλείου. Περισσότερες από 1.500 εκδόσεις βγήκαν από το τυπογραφείο τους και, παρότι πολλές ήταν ανατυπώσεις των ίδιων τίτλων και, όχι σπάνια, κακής ποιότητας, η κυριαρχία του οίκου στον χώρο του εκκλησιαστικού βιβλίου, πρωτίστως, αλλά και με αξιόλογη παρουσία στη λαϊκή λογοτεχνία και τις επιστημονικές πραγματείες υπήρξε αδιαμφισβήτητη (εικ. 59, 63, 65, 80, 84, 87, 104, 105, 108, 110, 113, 144, 160, 165).

Ανταγωνιστές των Γλυκήδων υπήρξαν στην αρχή ο Andrea Giuliani (εικ. 55, 56, 62) και στη συνέχεια ο Νικόλαος Σάρος (1686-1706, εικ. 64, 66, 82, 85) και ο Antonio Bortoli (1706-1788, εικ. 71, 72, 76, 79, 85) όπως και ο Δημήτριος Θεοδοσίου με τον ανηψιό του Πάνο (1755-1820, εικ. 89, 131, 136, 139, 142). Όλοι τους προσπαθούσαν να αποσπάσουν ένα μερίδιο από την κερδοφόρο αγορά των εκκλησιαστικών βιβλίων, και να προσελκύσουν παραγγελίες ιδρυμάτων ή πλούσιων χορηγών.

Στο τελευταίο τέταρτο του 17ου αιώνα, μετά την εμφύλια περιπέτεια και την επαναφορά της βασιλείας στη Μεγάλη Βρετανία, άρχισε η δυναμική παρουσία των εκδοτικών οίκων του Καίμπριτζ και της Οξφόρδης στην ενοποιημένη πλέον χώρα. Η μελέτη της κλασικής φιλολογίας αναβαθμίστηκε σταδιακά και οι Βιβλικές σπουδές εξελίχθηκαν σε ιδεολογικό πεδίο αντιπαράθεσης μεταξύ των πουριτανών, των αγγλικανών και των καθολικών. Στην Οξφόρδη, κύριος μοχλός αυτής της δραστηριοποίησης ήταν ο δυναμικός επίσκοπος της πόλης και πανεπιστημιακός Dr John Fell, ο οποίος επέβλεψε τις πρώτες σημαντικές εκδόσεις του πανεπιστημιακού τυπογραφείου, ενώ δεν δίστασε να έλθει σε αντιπαράθεση με το μονοπώλιο των λονδρέζων τυπογράφων. Το αντίστοιχο τυπογραφείο του Καίμπριτζ εμφανίστηκε κι αυτό στην ελληνική τυπογραφία στην αρχή του 18ου αιώνα, όταν κυκλοφόρησε μια μνημειώδη έκδοση του βυζαντινού λεξικού Σουίδας (εικ. 69). Έκτοτε και οι δύο εκδοτικοί οίκοι συνέχισαν αδιάκοπα τις κριτικές εκδόσεις ελληνικών κλασικών και πατερικών κειμένων που αντανακλούσαν την ακαδημαϊκή ποιότητα του έργου των κολλεγίων τους.

Στην άλλη πλευρά της ευρωπαϊκής ηπείρου, στις παραδουνάβιες ηγεμονίες και τη Μολδοβλαχία, η ορθοδοξία βρήκε στην τυπογραφία ένα ακόμη μέσο για να αντισταθεί και να αντιπαρατεθεί στην παράλληλη διείσδυση των καθολικών και των καλβινιστών. Το Πατριαρχείο Ιεροσολύμων, με σημαντική συμμετοχή σε πολλά μοναστήρια και κληροδοτήματα της περιοχής, αλλά και διάφοροι τοπικοί ηγεμόνες χρηματοδότησαν την εγκατάσταση τυπογραφείων που εμφανίστηκαν από τα τέλη του 17ου αιώνα και συνέχισαν τη δραστηριότητά τους έως τη σύσταση του νεοελληνικού κράτους. Η τυπογραφική ποιότητα των εντύπων τους δεν μπορούσε βέβαια να συγκριθεί με τα αντίστοιχα της Βενετίας, αφού οι ανάγκες και οι προτεραιότητες ήταν πολύ διαφορετικές.

ΕΙΡΜΟΛΟΓΙΟΝ

Τὸ πρὸν βιβλίον ἐτυπώθη ἐνετίῃ, ἐκ τῶν τύπων τοῦ Κοινάδου.

Ἔτει τῷ ἀπὸ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας, τοῦ υἱοῦ καὶ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν, ᾳφπδ.

ΕΙΡΜΟΛΟΓΙΟΝ ΣΥΝ ΘΕΩ

Αἰνίγμα περιέχον πάντας τοὺς εἱρμοὺς τῆς ὀκτωήχου, τῶν δεσποτικῶν, καὶ τῶν θεομητορικῶν ἑορτῶν, καὶ ὅλου τοῦ ἐνιαυτοῦ.

Ἀρχὴ τῶν εἱρμῶν τοῦ πρώτου ἤχου.

ᾠδὴ α'. ἦχος α'.

Σοῦ ἡ κραταιοῦχος δεξιὰ, θεοπρεπῶς ἐν ἰσχύϊ δεδόξασται. αὕτη γὰρ ἀθετήσαντας, ὡς παιδοφόνους ὑπεναντίους ἔθραυσε. τοῖς ἰσραηλίταις, ὁδὸν βυθοῦ καινουργήσασα.

Τῆς χριστικῆς πρὸς τὴν χριστογεννήσεως. καὶ τὴν βασίν.

Χριστὸς εἰς πόλιν Βηθλεὲμ βρεφουργεῖται. τῷ ἡμῶν ὡς εὐσπλαγχνος καινουργῶν φύσιν. πρὸς ὑμνῶν δεῦτε γηγενεῖς. τῇ καρδίᾳ. ἄσμα μελῳδοῦν ἄσωμεν τῷ δεσπότῃ. εἰς αἰῶνας ἐν δόξῃ γὰρ δεδόξασται:-

Εἰς τὴν χριστογέννων.

Χριστὸς γεννᾶται δεξιόστε. χριστὸς ἐξ οὐρανῶν ἀπαντήσατε. χριστὸς ἐπὶ γῆς ὑψώθητε. ἄσατε τῷ κυρίῳ πᾶσα ἡ γῆ, καὶ ἐν εὐφροσύνῃ, ἀνύμνησατε λαοί, ὅτι δεδόξασται:-

Ἐπὶ τὸν λαὸν. θαῦμα τοῦ κτίσαντος δεσπότης. Ὑγρὰ θαλάσσης κῦμα, χερσὶν πάλαι, Ἑκὼν δεδεχθεὶς,

1584 *Ειρμολόγιον*, Giacomo Leoncini (;), Βενετία

Ο ΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ

ΜΕΤΑ ΓΛΗΘΕΙΣΑ

ΠΑΛΑΙΕΙΣ

ΚΟΙΝΗΝ ΓΛΩΣΣΑΝ.

Ἐνετίησιν παρὰ Ἀντωνί τῶ Πινέλλω.

μὲ τὴν δεξιάν του χέρα, ἔρριψε κατὰ αἰνείου.
κ' ἔκρουσέ τον εἰς τὴν κλεῖδα, τῶ μηροῦ καὶ τῆς κοιλίας.
κ' ἔκοψε ἐκεῖνο τὸ μέρος, τῶ μηροῦ τὰ δύο τὰ νεῦρα.
ὁ κακὸς δὲ ὁ αἰνείας, ἐκ τῶ κρούσματος τῶ λίθου.
ἐγκατάπεσεν αὐτίκαν κ' εἰς τὴν γῆν ἔχε σκομπίσει.
μὲ τὴν χεῖρα τὴν μεγάλην, κ' εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς του σκότος.
ἦλθε καὶ ἐκάλυψέ τον καὶ ἀπηθάνατος τότε αἰνείας.
ἐκεῖ ἤθελ' ἀποθάνει.

ἀλλὰ ἡ ἀφροδίτη μήτηρ, αὐτὴ θεὰ τῆς ἀγάπης.
κινδυνεύοντα ἰδοῦσα, τὸν αἰνείαν τὸν υἱόν της.
ἦλθε καὶ ἐκάλυψέ τον, κ' ἐκ τῆς γῆς ἀσυκωσέτον.
μὲ μεγάλην δυκολίαν, ὡς θεὰ μεγάλη ὁποῦ ἔστον.
κ' ἠθόρμησε νὰ τὸν ἐκβάλη, ἐκ τὸν κίνδυνον τῆς μάχης.
φοβηθεῖσα λίαν αὐτὴ, μήπως καμῆς τῶν ἑλλήνων.
οὕτως πολλὰ σκοπισμένον, τὸν φονεύσει ὡς περὶ ἐβρόντου.
ὁ δὲ διομήδης τότε, θεὸν καὶ ἀνθρωπον γνωρίζων.
εἰς αὐτὴν τὴν ἀφροδίτην, βοηθοῦσαν τῶ παιδίου της.
κ' ἔκρουσέ τον μὲ τὸν δόρυ, εἰς τὸ μέρος τῆς παλάμης.
ὡς αὐτῶ εἶπε καὶ ἀθήτη, αὐτὴ δὲ ἡ ἀφροδίτη.
λυπουμένη ἐκ τῶ πόνου, ἔσυρε φωνὴν μεγάλην.

τὸν

τὸν δαίνειαν τὸν υἱόν της, ἔρριψεν ἐκ τῶν χειρῶν της.
ὁ ἀπόλλων δὲ αὐτίκα, ἔσωσε κ' ἐφύλαξέ τον.
καὶ ἐκαλυψ' εἶα νέφος, περὶ τὸν αἰνείαν τῶ τον.
μήπως καμῆς τῶν ἑλλήνων, ἄπτεται τὸν κατεγίνει.
ὁ δὲ διομήδης τότε, φωνὴν ἔσυρε μεγάλην.
ἐπ' αὐτὴν τὴν ἀφροδίτην, κ' εἶπε πρὸς αὐτὴν τοιαῦτα.
Ὦ θεάμου ἀφροδίτη, θύγατερ διὸς μεγάλου.
μακρὰ φεύγ' ἐκ τῶ πολέμου, δὲν σ' ἀρκεῖ ἔπι γυναῖκας.
τὰς δειλὰς γελᾶται πάντα, ἐὰν ἔλθῃς ἐσὺ πάλιν.
εἰς τὴν μάχην τῶν ἀνδρείων, θέλω ποίσει τὰ τρομάξῃς.
πάντα γὰρ ἀνδρῶν τὴν μάχην, καὶ αὐ τὴν ἀκούσεις μέτον.
οὕτως εἶπ' ὁ διομήδης, λυπουμένη ἀφροδίτη.
πρὸς τὸν οὐρανὸν ὑπάγει, μεταξὺ δ' ὁ διομήδης.
ἔλαβε τοὺς ταχεῖς ἵππους, τῶ κρουσμένου τῶ αἰνείου.
κ' ἔδωκέ τους εἰς τὰς φίλους, νὰ τοὺς φέρουν εἰς τὰς ἵππας.
κ' εὐτυχοῦν ἡ ἀφροδίτη, εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνέβη.
κ' εἰς τὰς πόδας τῶ πατρός της, τῶ διὸς τῶ πολυβρόντου.
ἔκλαιε καὶ ἀδυμένει, ὁ δὲ ζεὺς ἰδὼν μὲ ταύτην.
ὡς πατὴρ τὴν θυγατέρα, ἔλαβε εἰς τὰς ἀγκάλας.
κ' εἶπε καὶ ἐρώτησέ τον.

Τίς

1603 *Ομήρου, Ιλιάς*. Antonio Pinelli, Βενετία

ΤΟ ΠΑΡΟΝΤΥ ΤΥΠΙΚΟΝ.

Τετύπωται νετίκα, παρὰ Ἀντωνίῳ τῷ Πινέλλῳ, ἀφαλώμασι μὴ, τοῖς αὐτῷ. Σὺν ἐπιμελείᾳ δὲ τοῦ λοῦ, καὶ Σὺν διορθώσει, ἐμοῦ Ἰωάννου Φ Ἱερομονάχου τοῦ Ξανθοῦ. Σὺν προπόνοντος τοῦ πανευ ρωτάτου καὶ σοφωτάτου μητροπολίτου φιλαδελφείας κυροῦ γαβριὴλ τοῦ πειραιῶτου θρόνου.

μετίκσιν, Παρὰ Ἀντωνίῳ τῷ Πινέλλῳ. αχγ'.

ΤΥΠΙΚΟΝ

ΤΗΣ Β ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ

ἀκολουθίας τῆς ἐν ἱερουσολύμοις ἁγίας λαμπάδος, τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν σάββα. αὕτη δὲ ἡ ἀκολουθία γίνεται, Σ ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν ἐνιδρουσολύμοις μονῶν. Ε΄ τι δὲ Σ ἐν ταῖς κγ' τόπον ἁγίας τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας ~

Ἡ δόσις τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ. Κεφάλαιον, α.

Φ ὸ τοῦ δυῦσαι τὸν ἥλιον κυριακῆ ὥραν δεκάτην τῆς ἡμέρας ἀρχεται ὁ καμδηλάστης Σ ποιεῖ μεταμοιαν τῷ προεσῶτι αἱ κατελθῶν σημαίνει τὸ μικρόν. Κ αἱ σιωχθεὶς πάντων τῶν ἀδελφῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἀρχεται ὁ ἱδρὼς λέγων. ε ὐλογητὸς ὁ θς ἡμῶν. ε ἶτα ἀρχεται ὁ ἐκκλησιάρχης. ὅ τε προσκυνήσωμεν. Κ αἱ ψάλλει τὸ προοιμιακὸν ψαλμὸν τὸ. ε ὐλόγει ψυχή μου, κύριον Σ κρεμαία. ε ἰθ' ἅπερ λέγομεν τὸ. Κ ἔ ἐκέκραξα, εἰς τὸν κύριον τὸ κυριακῆς. ε ῶμεν δε, ε΄ ἴχος, δ'. Κ αἱ ψάλλομεν τὰ ἀναβαθμοὺς τὸ ἦχος γ'. χ ὁ τὸν ἐν τὸ ἐν. λ ὀξὺ καὶ μῶ θ'. τὸ τῆς τοῦ ε΄ ἴχου. ε ἶτα τὸ φῶς ἱλαρὸν προκείμενον. θ κ' εὐδοκίαν. Α πὸ δὲ τοῦ καταξίωσον, ε΄ ἰχιρὸν τοῦ ε΄ ἴχου, τὸ ἀναβαθμὸν. Κ αἱ ἕτερα τῆς θοῦ προσόμοια γ'. χ ὀξὺ καὶ μῶ θ', τὸ. Ν ῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου. ψ ὸ τρισάγιον, τὸ ἀναβαθμὸν ἀπολυτίκιον. Κ αὶ ἀπόλυσις ~

Ἡ δόσις τοῦ μεγάλου ἑσπερινοῦ, καὶ τῆς ἐν ἀρρήτῳ διαταξεις. κεφ. β'.

Μ ετὰ τὸ δῦσαι τὸν ἥλιον μικρόν, ἀπαρχεται ὁ καμδηλάστης. Κ αὶ ποιεῖ μεταμοιαν τῷ προεσῶτι. Ε ἶτα ἀρχεται καὶ κρέατας βαρείας χολέως. ε ἄλλων καὶ τὸν ἄμωμον. Η ετὰ δὲ τὸ πλήρωμα τοῦ πάντων. Α πὸ ἀρχεται Σ ἄντα τὰς καμδήλας. Κ αὶ ἀναβρεχίσας τὸν θυμιατὸν. ε ἰθ' κατὰ λαμπάδας, μὴ κηρομαγκάλια, εἰς τὸ μέσον τῆς ἐκκλησίας. ε΄ πειτα ἐξ ἀρχόμενος. σημαίνει τὸ μέγα. ε ἶτα τὸ σιδηροῦν. Κ αὶ ὑποστρέψας ἵστανται κατενώπιον τῆς ἁγίων θυρῶν. ε΄ δὲ ἱδρὼς ἀφάσας, ποιεῖ μεταμοιαν τῷ κυμῷ, εἰς τὸ πρὸ αὐτοῦ. χ ἠλιοτιμῶν δὴ κύπτος. Κ αὶ ἀπέλθων, ποιεῖ μεταμοίας, γ', ἐμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν. Κ αὶ εἰς τὸν χορὸν, προσμίαν ἀπὸ τῶν τῶν ἀδελφῶν καθημένων. ε΄ ἰσελθὼν δὲ Σ εἰς τὸ ἅγιον βῆμα. Α ἔγειρε τὸν ἀνχὶν τοῦ θυμιάματος καθ' ἑαυτόν. ε΄ δὲ καμδηλάστης, ἐκφωνεῖ. Κ ελάσατε, γεγωνοτόρα φωνῇ. Κ ρατῶν κηρὶ τὸν λαμπάδα ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. ε υμιάσας δὲ ἱδρὼς ἐν τῷ ἁγίᾳ τράπεζαν, καὶ ὅλον τὸ θυσιαστήριον. ε ἐξ ἀρχεται διὰ τῶν ἁγίων θυρῶν. Κ αὶ ποιήσας γονυκλισίαν τοῦ θυμιατοῦ κατενώπιον τοῦ ἱλαστηρίου. Α πὸ ἀρχεται Σ θυμιᾶν τὴν εἰκόνα τοῦ ἁγίου. Ε ἶτα τὸν καθηγούμενον, Σ εἰς τὸν δύο χορὸν κγ' τάξιν. ψ ῆς λαμπάδος δηλονότι προχρόμενος αὐτοῦ. ε ἐλθὼν δὲ

Ψυτικ.

α ii

1603 *Τυπικόν*. Antonio Pinelli, Βενετία

ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ

Πατρὸς ἡμῶν

ΙΩΑΝΝΟΥ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΤΩΝ

Θεοσεβῶν

ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ,

Δι' ὑπεμβολίας καὶ ἀσάφειαν ΕΡΡΙΚΟΥ τοῦ ΣΑΒΙΛΙΟΥ

ἐκ πολλῶν ἀντιγράφων ἐκδοθείς.

ΕΤΟΝΑΕ, *in Collegio Regali,*
Excudebat IOANNES NORTON, in Græcis &c.
Regius Typographus.

ANNO ᾳIϛ. Iϛc. XII.

γαΐ, διὸ πρόσθεν, καὶ κοινὸς καὶ τοῦ ἀξίου τέχνου, ἢ Εἰς βοήθειαν ἐδημιούργηθη. ἐπεὶ δὲ, οὐκ οἶδ' ὅπως, καὶ ἐκ πυρίου ἐωίγετο τῆς ὁμιλίας τῆς πρὸς τὸν ὄφιν, καὶ ἐδίγετο τὰ ἀληθέα ῥήματα τοῦ διαβόλου διὰ τοῦτο μὴ δι' ὀργάνου, ἀλλὰ δοκεῖν τὸν δηλονότι μαθόντα οὐκ ἐκ τῆς πρὸς αὐτὸν λεχθέντων τῶν ἐναντίων τῶν ῥημάτων, καὶ οὐδέτερα μὲν ὁ δημιουργήσας προσέταξεν, ἕτερα δὲ ὄντος καὶ ἀπιστίας τοῦ δημιουργοῦ ἔλεγεν, ἀπεφαίνετο καὶ φυτὸν λοιπὸν τὸ πρὸς αὐτὸν ὁμιλίαν, καὶ βδελυξεκαὶ τὸ θαυμάζειν τὸ ἀκείνου γλῶσσαν ἀκούειν καὶ τὸ δεδιέναι αὐτοῦ οὐδὲ τῆς ἀλλὰ διὰ τὸ πολλὰ ἀφροσύνην καὶ μόνον οὐκ ἀπεφάνη, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐπιτάττειν ἀπέσεσθαι αὐτοῦ ἐκκαλύπτει, καὶ τοῦ μυρμηκίας τοῦ χείρος προσέθεσι, καὶ πληγοῦ) Ἢ καὶ τὸν Χειτὸν ἐφημίζων· Μὴ Matt. ζ. ι.
βάλλετε γὰρ, φησι, τοῦ μυρμηκίας ὑμῖν ἔμπροσθεν τῶν χείρων, μήποτε καταπατήσωσι αὐτοὺς οἱ τοῖς ποσὶ αὐτῶν, καὶ φραφέντες ῥήξωσι ὑμᾶς. ὃ δὲ καὶ νῦν φησι. πρὸ ὀφθαλμῶν γὰρ τοῦ χείρος, τοῦ ποιοῦ τόπου θηρίου, ὅπου τοῦ δαίμονος τοῦ δι' αὐτοῦ ἐνεργοῦντος, τοῦ ἥλιος μυρμηκίας· καὶ ὁ μόνον αὐτοὺς καταπάτησε καὶ ἀνέπαξαν τὰς ῥιζῶσιν, ἀλλὰ καὶ φραφὰς οὐκ αὐτοῦ μόνον, ἀλλὰ καὶ μετ' αὐτῶν τὸν πρόπαλαιον Εἰς τὸ τῆς πρόξενος ῥῆγμα κατήγαγε. ποιοῦτο δὲ τοῦ κακὸν ἀπλοῦς καὶ ὡς ἔτυχε ἀλλοῖον ὅπου ἐκκαλύπτει τὰ ἴδια μυστήρια. ἀκούετοσαν ἡ ἀπλοῦς καὶ ἀδιαφόρως πρὸς ἀπόρριψε διαλεγόμενος. οὐδὲ γὰρ ἐκεῖ πρὸς χείρων * ὁ Χειτὸς λέγει, ἀλλὰ τὸν γυμνοῦν τὸν δι' θεῶν ἀγωνιζόμενος, καὶ ὁμοίως τοῖς ἀλήθεσι ἐγκαλεῖ μόνοις τὰς ἀμαρτίας βαρύνων, παιδεύων ἡμᾶς Εἰδέναι καὶ πρὸς τὸν ἀρετὴν ἀφορᾶν, καὶ πολιτείας ἐπιζητῶν ἀκριβείας, μόνον οὐ δὲ τὰ τῶν ἴδιον λογίων ἐκκαλύπτει, ἵνα μὴ κακοῦσι καὶ ἑαυτὸν λυμηνώμεθα. ἡ γὰρ πόθεν ἡ μόνον οὐδὲν κερδαίνουσι ἀπὸ τῶν λεγομένων, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀκέραιος πρὸς τὸν κακοῦς τοιοῦτοις μυρμηκίας Εἰς τὸ αὐτὸ αὐτοῖς βάθος, ὅθεν τὸν ἀπωλείας πολλάκις κατήγαγε. διὸ χρὴ μὴ ἀκριβείας ζῆν πρὸς φιλοσοφίαν, ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ τοῖς ἴδιοις ἀπατηθῶμεν· ἐπιστήσωμεν. Εἰ δὲ καὶ τὸν γυνὴ ἐδιάλεξε τὸν ἥλιος μυρμηκίας μὴ πρὸς ἀλλὰ τοῦ χείρος, οὐκ ἀν ἔτι αὖτε Εἰς τὸ κρημνὸν τόπον κατωίγετο, ὅτε τὸν ἄνδρα συνεκατέπαστε. ἀλλ' ἀκούσωμεν τὰ πρὸς αὐτὸν ἀποκείνεται. Εἰπόντος γὰρ ἐκείνου, τὰ ὀλίγον ὁ ἥλιος ἀπὸ πόμου ξύλων τῶν παραδείσου ἐμὶ φάγητε.

2 Φησὶ ἡ γυνὴ τοῦ ὄφεις, ἀπὸ πόμου ξύλων τῶν παραδείσου φαγόμεθα· 3 Ἀπὸ δὲ τοῦ καρποῦ τοῦ ξύλων τοῦ ἐν μέσῳ τοῦ παραδείσου εἶπεν ὁ θεὸς ἐμὶ φάγητε, οὐδὲ μὴ ἅψεσθε αὐτοῦ ἵνα μὴ ἀποθάνητε.

Εἶδες κεκινηγόλον [πολυπλόκος δαίμονος] εἶπε τὸ μὴ θῦ, ἵνα ἐκκλεσάμενος αὐτῶν Εἰς διαλέξῃ μαθὲ λοιπὸν τὸ θῦ. ἡ γὰρ γυνὴ λοιπὸν ὡς βουλεῖται πρὸς αὐτὸν διαλεγόμενος, διαρρήσεται πάσαν ἐκκλύσεν τῶν ἐντολῶν, καὶ λέγει πρῶτα μετὰ ἀκριβείας, καὶ δὶ' ὧν ἀπεκρίνατο πάσης ἑαυτὸν ἀπεστέρησε τῆς ἀπολογίας. τί γὰρ ἀν ἔχοις εἰπεῖν ὦ γυνὴ; * εἶπεν ὁ θεὸς, ἐμὶ φάγητε ἀπὸ πόμου ξύλων τῶν ἐν τοῦ παραδείσου; δῆλον ὅτι, ὡς ἐκόμισα ἐρεκόπα, ἀπεγραφῶμεν, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν, ἀπεπιὼν Εἰ σὺ· οὐκ οἶδα τὸν ἐντολὴν τῆς δεδεμένος ἡμῶν τὸν δικαιοῦ, οὐδὲ τὴν ἀπολαύσεως καὶ μόνον, οὐδὲ τὸν δανείσεως τῆς χορηγίας. σὺ μὲν γὰρ ὄφις ἐρεκόμενος τὸν θεὸν ἀπὸ μεδενὸς ξύλων ἡμᾶς ἀπεγόμεσθαι· ὁ δικαστὴς καὶ ὁ δημιουργὸς ἀφ' πολλῶν ἀγαθότητα πάντων ἡμῖν ἀνοίξας τὸν ἀπολαύσεων καὶ τὸν ἐξουσίαν, ἑνὸς μόνου ἀπεγόμεθα σκέλλωσι, καὶ τότε πάλιν ἀφ' τὸν πρὸς ἡμᾶς κηδεμονίας, ὅτι μὴ μεταχειρίζεται ἀλλοίαν δικάτερ. δῆλον, εἶπεν ἐλεγόμενον τοῦ, ὅτι πρὸς αὐτὸν εἰπόντος τὰ ῥήματα πάν-

1612 *Ἰωάννου Αρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως του Χρυσοστόμου ευρισκόμενα*, Henry Saville (επιμ.). John Norton, Ήτον

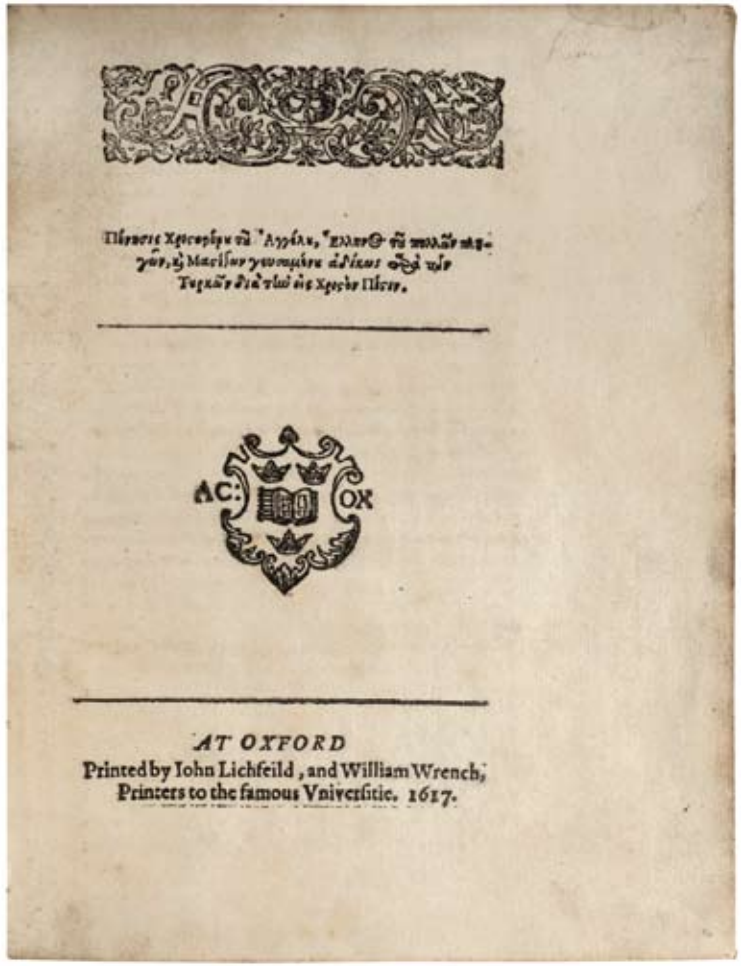

Πόνησις Χριστοφόρου τοῦ Ἀγγέλου, Ἕλληνος τοῦ πολλὰ πεπονηκότος, καὶ Μασίζων γενομένου ἀδίκως ὑπὸ τῶν Τουρκῶν διὰ τὸν εἰς Χριστὸν Πίστιν.

AT OXFORD
Printed by Iohn Lichfeild, and William Wrench,
Printers to the famous Vniversitie. 1617.

1617 Χριστόφορος Άγγελος, *Πόνησις*. John Lichfield *και* William Wrench, Οξφόρδη

ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩ-
ΤΑΤΟΥ ΚΑΙ ΣΟΦΩ

ΤΑΤΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΠΑΠΑ ΚΑΙ ΠΑ-
τριάρχου Αλεξανδρείας, τὰ νῦν δὲ οἰκουμενικοῦ Κωνσταντινου-
πόλεως ΚΥΡΙΛΛΟΥ συντόμος πραγματεία κατὰ
Ιουδαίων ἐν ἁπλῇ διαλέκτῳ τοῦ
Γεωργίου τοῦ Πάργα.

Εν τυπογρ. ἐν Κωνσταντινουπόλει, δαπάνῃ τε καὶ ἐπιμελείᾳ
τοῦ παναγιωτάτου καὶ λογιωτάτου ἐν Ιερομονά-
χοις Κυροῦ Νικοδήμου τοῦ
Μεταξᾶ.

Εν ἔτει ᾳ χ κ ζ.

κ.

ΤΟΥ ΣΟΦΩΤΑ-
ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΜΑ-

ΞΙΜΟΥ ΤΟΥ ΜΑΡΓΟΥΝΙΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ
Κηρύγματα ὁμιλία τῇ πρώτῃ κυριακῇ, τῆς μεγάλης
τεσσαρακοστῆς.

ΠΡΟΙΜΙΟΝ.

ΤΙΣ ἄρα ἐστὶ ὁ πιστὸς δοῦλος καὶ φρόνιμος, ὃν καταστήσει ὁ κύριος αὐτοῦ ἐπὶ τῆς θεραπείας τοῦ οἴκου αὐτοῦ, τοῦ διδόναι αὐτοῖς τὴν τροφὴν ἐν καιρῷ; Μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὑρήσει ποιοῦντα οὕτως: Ματθ. κδ

ΨΗΛΟΝ ἔργον εἶναι τὸ κήρυγμα τοῦ εὐαγγελίου, ὀπτήμην ὀπτῶν ὑπαρχαίᾳ πᾶσαν ἄλλην ὀπτήμην εἰς τὰ ἀνθρώπινα, ἕτοιμον διὰ τὴν ἀξίαν τοῦ ὑποκειμένου, εἰς τὸ ὁποῖον καταγίνεται, τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ ψυχὴ ἡ ἀνθρωπίνη. καθὼς καὶ διὰ τὸ τέλος εἰς τὸ ὁποῖον πάσχει καὶ μελετᾷ νὰ φέρῃ αὐτὴν τὴν ψυχήν, ὁποῦ εἶναι ἡ διόρθωσις καὶ ἡ θεραπεία καὶ ἡ σωτηρία. Ζητεῖ ἄνθρωπον τοῦτο τὸ ἔργον ἄξιον πιστὸν εἰς τόπον ὁποῦ νὰ ὑποτάσσεται εἰς τὰ πράγματα τὰ δεσποτικά. καὶ μήτε νὰ ἰδιοποιεῖται αὐτός, μήτε νὰ ἀναχώνῃ εὐχαρίστως, κανένα ἀπὸ τὰ τάλαντα ὁποῦ τοῦ ἐμπιστευθήκασι. φρόνιμον ὡς τε νὰ οἰκονομᾷ κατὰ τὸ πρέπον καὶ κατὰ καιρὸν ἐκεῖνα ὁποῦ τοῦ ἐδόθησαν. Ιδιώματα λοιπὸν τοῦτα, πολλὰ ἀλλόκοτα καὶ ξένα ἀπὸ τὸ

1627 Κυρίλλου Λουκάρεως, *Πραγματεία κατὰ Ιουδαίων*. Νικόδημος Μεταξᾶς, Κωνσταντινούπολη

ΕΡΜΗΝΕΙΑ
ΤΩΝ ΓΕΝΤΕ
ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ,

ΟΠΟΥ ΠΕΡΙΕΧΕΙ Η ΑΠΟΦΑΣΙΣ
τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς Συνόδου τῆς Φλωρεντίας,
καμουμένη εὐσεβῶς παλαιόθεν,

Καὶ μεταγλωττισμένη εἰς τὸ ἰδιωτικὸν μέλημα διὰ κοινὴν ὠφέλειαν,
ἐπὶ τοῦ ἰλλυρικὰ τυπωμένου φιλοῦς εἰς τὸ ἔθνος
Σταυρίου Πατριάρχου.

EXPLANATIO
QVINQVE CAPITVM DEFINITIONIS
S. GENERALIS FLORENTINAE SYNODI,

Iam olim piè conscripta, Nunc verò ad communem Græcorum vtilitatem vernaculo eorum sermone donata.

Falso antea Gennadio Patriarchæ adscripta.

ROMAE, Typis Sac. Congr de Propag. Fide, MDCXXVIII.

SVPERIORVM PERMISSV.

ΓΡΟΣ ΕΚΕΙΝΟΥΣ

ΟΠΟΥ ΘΕΛΟΥΝ ΤΗΝ ΣΩΤΗΡΙΑΝ
τοὺς ἀκολουθοῦντας τοὺς ἁγίους πατέρας καὶ διδασκάλους
τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, καὶ θέλει τοὺς
καταφρονεῖν τοῦτο τὸ βιβλίον.

ΟΥΤΤΟΝ τὸν ἅγιον καὶ τίμιον κόπον, λέγω τὴν διδασκαλίαν τῶν πάντα κατα-λόων, ἐπὶ ἐδογμάτισεν ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ Σύνοδος τῆς Φλωρεντίας, μὲ πολλὴν καὶ δίκαιον λογαριασμὸν οἱ παλαιότεροί μας τὴν ἔσμιξαν μὲ τὰ φυσικὰ τῆς ἐμείας Συνόδου ὡσὰν ὠφελιμώτατον, μάλιστα ἀναγκαῖον διὰ τοὺς πολλοὺς, ἐπὶ κρατοῦσιν ἐναντίαν γνώμην· καὶ τοὺς φαίνεται, ὅτι ἂν σύρουσι τὴν διδαχὴν τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ Συνόδου, ἀλλάσσουσι τὰ δόγματα καὶ τὰ σέβας τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας. Διατὶ οἱ πολλοὶ καὶ φανεραὶ μαρτυρίαι ἀπὸ τὰ ἱερὰ λόγια τῶν ἁγίων πατέρων, ἐπὶ ἐβεβαίωσε τὸ βιβλίον τοῦτο, ἀναγκάζουσι πᾶσα ψυχὴ χριστιανὴ νὰ ὁμολογήσῃ τὴν ἀλήθειαν, μόνον τὸ πάθημα καὶ τὰ κακὰ μαθήματα καὶ τὸ ἄδικον μῖσος νὰ μὴν ἐμποδίζῃ. Ἔτζι διὰ τὴν ἁγίαν φορέτην Συνόδον μερικὰ ἀπὸ τοὺς ἄλλους πολλὰ ἔπαθε καὶ πολλὰ ἔγραψεν ὁ μέγας Ἀθανάσιος εἰς βεβαίωσιν τῆς ἀληθείας, ὅτι ὁ Σωτὴρ Χριστὸς ἔχει μίαν οὐσίαν καὶ μίαν φύσιν μὲ τὸν θεὸν τὸν πατέρα τοῦ, καθὼς ἔχει ἀποφασίσει ἡ ἁγία φορέτη Σύνοδος· καὶ ὅσιος χρεοῦν ἦτος ὁ κόσμος νὰ τὴν ἐπολέμα ἀκολουθοῦντας τὸν αἱρετισταρχὴν Ἄρειον· Ὅμως διὰ τοῦτο δὲν ἔλειψεν μὲ τοὺς ἁγίους τοῦ κόσμου ὁ μέγας Ἀθανάσιος νὰ συλλόγῃ τὴν ὀρθοδοξίαν. Ἔτζι διὰ τὴν ἁγίαν τρίτην Σύνοδον ὁ Βασίλειος ὁ θεο-

PIO LECTORI
SANCTORVM PATRVM,
& Doctorum Ecclesiæ Catholicæ,
ac salutis æternæ studioso.

EGREGIVM hoc & Sanctum opus, quo euidens continetur probatio Quinque Capitum à Sancta œcumenica Florentina Synodo editorum, superiores nostri iure optimo annexum esse voluerunt Sacrosanctæ ipsi Synodo, vt summæ vtilitatis plenum, imò necessarium ad edocendos multos, qui longè contraria opinione deluduntur putantes, si Florentinæ Synodo manus dent fore, vt ritus patrios & Orientalem eiurent Ecclesiam. Siquidem adeo multa & perspicua Sanctorum testimonia congesta in hoc opus sunt, vt Christianum omninò cogant animum ad assentiendum veritati; dum ne peruicacia, & prauæ institutiones, & malè conceptum odium impedimento sint. Ita olim præ alijs Athanasius magnus multa dixit & scripsit pro sancta Synodo Nicæna prima, vt sacrum illius Dogma, nempè Filium Patri consubstantialem euinceret. Et quamuis postea Christiani Orbis maxima pars Arianismo laboraret; non ideo tamen eximius ille veritatis athleta siluit, sed perpetuis laboribus orthodoxam fidem communiuit. Pro sancta pariter tertia Synodo magnum illud Theologiæ lumen

1628 *Ερμηνεία των πέντε κεφαλαίων…* Sacra Congregatio de Propaganda Fide, Βατικανό

ΠΡΟΟΙΜΙΑΚΟΣ

Μετὰ

ΠΡΟΠΑΙΔΕΙΑΣ

Γραμμάτων, & Συλλαβῶν.

ΕΠΙΤΟΜΟΥ ΤΕ ΣΥΜΠΑΟΚΗΣ

Τῶν αὐτῶν.

καὶ

ΑΡΙΘΜΙΚΩΝ ΣΗΜΕΙΩΝ.

ΚΑΙ

ΛΕΞΙΧΟΥ ΔΙΜΕΡΟΥΣ.

Απαντων πρὸς μάθησιν τῶν Παίδων ἀναγκαίων.

Εκπόθηται φῶς τῇ Ιερᾷ τῶν Φίλων Ξυνωρίδι.

Εν τῇ Σαλικάτῃ.

VENETIIS. M.D.C.XLIV.

ΤΩ ΜΕΛΛΟΝΤΙ

Διδάσκειν τοὺς Παῖδας.

Διὰ τρόπου διδασκαλίαν τῶν Παίδων, ἢ τὰ κάτωθεν.

Γράμματα.

Διφθόγγους.

Συλλαβὰς.

Τόνους.

Πνεύματα.

Σημεῖα διαστικὰ, Κομμάτων, Κώλων καὶ Περιόδων.

Ενωσιν τῶν Χαρακτήρων.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ.

ΑΒΓΔΕΖΗΘ
ΙΚΛΜΝΞΟ
ΠΡΣΤΥΦ
ΧΨΩ.

1644 *Προοιμιακός μετά προπαιδείας γραμμάτων, και συλλαβών…*, Altobello Salicato, Βενετία

POETÆ MINORES GRÆCI.

HEsiodus, Theocritus, Moschus, Bion *Smyrn.* Simmias *Rhod.* Musæus, Theognis, Phocylides,
Pythagoras, Solon, Tyrtæus, Simónides, Rhiänus, Naumachius, Panyasis, Orpheus,
Mimnermus, Linus, Callimachus, Evenus *Par.* Eratosthenes, Menecrates, Posidippus, Metrodôrus.

Fragmenta quædam

PHilemonis, Alexidis, Amphidis, Anaxándridæ, Antiphanis, Apollodóri, Diphili,
Menandri, Diodóri *Sinop.* Eubuli, Hipparchi, Nicostrati, Pherécratis, Philippi,
Philippidæ, Sótadæ, Cratëtis, Eriphi, Posidippi, Timochis, Clearchi,

Et aliorum incertorum Autorum.

Quibus subjungitur, eorum potissimùm quæ ad Philosophiam Moralem pertinent,
INDEX UTILIS.

Accedunt etiam nuperæ *Observationes* RADULPHI WINTERTONI in *HESIODUM.*

CANTABRIGIÆ,
Apud THOM. BUCK, celeberrimæ Academiæ Typographum.
MDCLII.

Versuum numerus. Syllabarum numerus.

1 Κοσίλας 3
2 ματέρες τὴ τόδ' 5
3 ὠὸν νέον· πέφραν 6
4 θυμῷ δέξο δὴ ἀγνά. 7
5 τὸ μὲν θεῶν ἐεικόσας 8
6 Ἑρμᾶς ἀνέκτε κήρυξ, ὄνῳ δ' ὄρ- 11
7 σας ὀκ μέτρῳ μονοδάμνος μέταν 11
8 πάρειδεν ἄϊξε, θοὰς δ' ὕπερθεν ὀ- 12
9 κὺ λέχριον φέραν νεῖμα ποδῶν πάσκε 13
10 θοιαίσιν αἰόλαις κῶλ'. ἀλλὰ σὺν ὀρσιπόδων 14
11 ἐλάφων τεκέσσι, πάλαι κραιπνοῖσιν ὑπὲρ ἀ- 15
12 κρων ἰεμένα ποσὶ λόφων κατὰ ῥίθμιον ἴχνος 16
13 πθλιάς, καὶ πᾶν ὁμοδόμων ἀμφὶ πάλλον ἀλ- ὠδ' ἄν 16
14 θὴς ἐν κόλποις δεξαμένα πυκιόπλα. τὰ δ' ὀκυόεσσα 17
15 κοᾶν (μεθέπων ἄφαρ) ὄγ' ἐν λασίων ὀριοβόλος ἀ- 18
16 ν' ὄρεων ἔσυτ' ἀνάγκας. ἰαεὶς δὴ δαίμων κλυταῖος, θοῖσι 18
17 ποσὶ ποτέων, πολύπτοκα μεῖῶς μέτρα μολπᾶς, ῥίμφα 18
18 φέρομ-ον ἐκλιπὼν ὄρος ἐυκάρ, μαλερὸς πλαγκτὸν κραμάφας 19
19 ζαλίας ἐλεῖν τέκος. λάχα δ' οἶων πολυβότων ἀν' ὄρεων 20
20 νομὸν ἔσαν, παρυφόρων τ' ἄντρα νυμφῶν. τὶν' ἀμβρότῳ 16
21 μαλερὸς φίλας πόθῳ ῥόων ἄλφα μεθ' ἱμερόεντα 16
22 μαζὸν, ἴχνει θέων τὰν παναίολον Πιερίδων 15
23 μονόδικτον αὐδάν, ἀρεθμὸν εἰς ἄκρον δίκα 14
24 ἰχνίων κόσμιον νεῖμα ῥυθμὸν, φίλ- 12
25 λεπυρωτὶν ὑπὸ φίλας ἐλάν πό- 11
26 τεριπ ματρὸς. Λίγεια μὲν 8
27 κ' ἀμφιμάτερ- ὠδὶς 7
28 ἀγνὰς ἀνθρος ὀ- 7
29 ῥύων δ' ἄγελος. 5

OVUM,

ut à *Josepho Scaligero* est emendatum, secundum exemplar *D. Heinsii.*

Κοσίλας
μαλέρεσσι τὴ τόδ'
ὠὸν νέον, πέφραν δὲ
θυμῷ δέξο, δῖα γυῖα.
τὸ μὲν θεῶν ἐεικόσας
Ἑρμᾶς ἄκτε κήρυξ, ἄνω δ' ὀρῶν
ὀκ μέτρῳ μονοδάμνον- μάταν,
πάρειδ' ἄϊξε. θοὰς δ' ὑπερθεν ὠκὺ
ἄχριον φέραν νέμα ποδῶν πλίξασκε
γρόαισιν αἰόλαις κῶλα. ἀλλὰ σὺν ὀρσιπόδων
ἐλάφων τεκέσσι πάλαι κραιπνοῖς, ὑπὲρ
ἄκρων ἰεμένα ποσὶ λόφων κατ' ἀρθμίας ἴχνος
πθλιάς κόλπῃς ἀμφιθύμιος ἀμφιπαλγκτὸν δι-φάδ', αὖ-
θις ἐν κόλοις δεξάμεν- κυρόπλα, κραμάδ' ὀκυόεσσας
Πᾶν μεθέπων, ἄφαρ δίγυια σείων ὑφι ποδῶν ἀν' ὀ-
ρέων ἔσυτ' ἀνάγκας, ῥίμφα φέρεσθαι ἐκλιπὼν ὄ-
ρος ἐυκάρ, ματρὸς πλαγκτὸν μαλερὸς βαλίας ἐλεῖν
τέκος. βλαχαὶ δ' οἶων πολυβότων, ἀν' ὄρεων νόμον
ἔσαν, παρυφόρων τ' ἄντρα νυμφῶν. τὶν δ'
ἀβρῶν πόθῳ φίλας ματρὸς ῥόων τ' ἄλφα μεθ'
ἱμερόεντα μαζὸν. τῶς δὴ δαίμων κλυτᾶς
θοῖς ποσὶ ποτέων μείῶν μέτρα μολπᾶς,
ἴχνει θέων τὰν παναίολον Πιερίδων
μονόδικτον αὐδάν, ἀρθμὸν δ'
εἰς ἄκρας δίκεν ἰχνίων κόμπον
ἀνεμόεντα ῥυθμὸν, φίλ-
λεπυρωτὶν ὑπὸ φίλας
ἐλὼν πλεῖστα πάλεσ
λίγεά μὲν κλαδὶ ἀμφὶ
μαλερὸς ὠδὶς, ἀγνᾶς
ἀνθρος δωείς
ἄγελος.

ΗΥΡΟ

1652 *Poetæ Minores Græci*, Ralph Winterton (επιμ.). Thomas Buck, Καίμπριτζ

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΗΣ

ΣΩΣΑΝΝΗΣ.

ΕΝΕΤΙΗΣΙΝ.

Παρὰ Νικολάῳ τῷ Γλυκεῖ.

Ἐν ἔτει, ᾳχοά.

Μ Α Ρ Κ Ο Σ Δ Ε Φ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥ ΔΑΝΙΗΛ.

Περὶ τῆς Σωσάννης.

ΕΠ' Ἀγάπωλω κ᾽ μὲ ὄρεξιν, πῦ θέλε νὰ γεικήση.
Ἀστέκει εἰς τ᾽ λογισμόν, κτονῦντε μλὼ τ᾽ λείψη.
Αὐτοβρα γράφε σὸ χαρτὶ, σὸ παλαιὸν τὸ εἶδα,
Διὰ μιὰ γυναῖκα τῆς τιμῆς, ἐκ τῦ ὠβειῶν παξίδα.
Ρήτορες ἦταν ἐδεκεῖ, Προφῆτες τὸ ἐγράφοω,
Τὸ πῶς τλὼ ἐσυκοφαντῶν, κ᾽ ζωνταν᾽ τλὼ θάπτων.
Καὶ αὐτλὼν θέλη κάλιοντης, τὸν θανάτον νὰ παρῃ,
Παρὰ νὰ χάσῃ τλὸ τιμλὼ, καὶ τῦ Θεῦ τλὼ χάειν.
Ὅτ᾽ εἶχε φόβον τῦ Θεῦ, σὸν ἀνῦρατης ἀγάπη.
Δὶ αὐτλὼ τλὼ συκοφαντιὰ, πολλὰ τὸ ὀπικραν᾽θη.
Στῦ Ἰσραὴλ τλὼ σωφοφιὰν, ἦτον εἰς φροκομῦος.
Στλὼ Βαβυλῶν ὑρείσκετον, κείτονε τιμημῦος.
Δελωτικὸς μὲ πᾶσα σὺ, ἦσαν ἀναπαμῦοι,
Ἀπ᾽ αὐτὸ τὸ ἀνδρόγωον, ὅλ᾽ ὑχαρεσημένοι.
Εὐχαρεσοῦσαν τὸν Θεὸν, τλὼ νύκτα τλὼ ἡμέραν,
Εἶχασιν πᾶσα ἀγαθὸν, ὀπ᾽ ὅλοι τὸ ἠξῦραν.
Φαγὶ ἐδίδαν ὀρφανῶν, καὶ τὰ πτωχὰ ταγήζαν,
Τὰ ξένα καὶ ἀνγνώειμα, σὺ δωαν καὶ ποτίζαν.

Αὐτίνο

Αὐτίνο τὸ ἀνδρόγωον, γὶ ἄρχοντες τοὺς ὑγάναν,
Τὸν ἄδραν λέγαν Ἰωακείμ, κ᾽ τλὼ γωνὴ Σωσάνναν.
Ρίχνουσιν τλὼ συκοφαντιὰ, τὸ πῶς αὐτ᾽ ἐμοιχῦθη,
Μὲ σὺναν νέον εὔμορφον, τὸ πῶς αὐτὴ ἐφιλῦθη.
Αὐτλὼν ναὶ τῆς τιμῆς, ἄξια χαειτωμῦή,
Καὶ ταπεινὴ καὶ φρόνημη, μὲ γνῶσιν παιδεμῦή,
Νέα ξανθὴ καὶ λυγερὴ, ἦτον ἀγγελικάτη,
Διὰ τὰ καλάτης ἔργατα, αὐτλὼ Θεὸς βοηθάτλω.
Ἀπὸ μικρ᾽ ἐπαιδῦτηκεν, καὶ σὲ τιμὴ ἀνεξάφη,
Κτὸν κύειν καὶ κτλὼ μαάτης, ὡς Δανιὴλ τὸ γράφει.
Σ᾽ ὅτι καὶ τλὼ ἐγύρῦες, ἦτον χαειτωμῦή,
Ἀπὸ παιδὴ καὶ κορασιὰ, καὶ ὅτ᾽ ἦτον παντρεμῦή.
Δικοὶ καὶ ξένοι ὅλοι τους, αὐτλὼν ἀγαπῦσι,
Σκαλογνωμαὶ σὲ τιμλὼ, πολλὰ τλὼ ἐπαινῦσιν.
Εἶτον ὁ πρῶτος ἄρχοντας, ὀπὸ τὸν σὺς ἑβραίους,
Μορφήτερος δὲν ἔιτονε, μέσα σὲ κείνους ὅλους.
Εὑρείσκετον Ἰωακείμ, ὁ πρῶτος ὀπῦ εἶτον,
Εἰς τὰς φυλὰς τῦ Ἰσραὴλ, ἀκούγετον κ᾽ ἦτον.
Ρήτορας εἶτον σλὼ σοφία, καὶ πρακτικὸς ἀπ᾽ ὅλλα,
Σότι καὶ ἀν τὸν ἐγύρῦες, ὑρείσκετον εἰς ὅλλα.
Εὑρείσκετον κ᾽ πλούσιος, κεισόλα γαπημῦός,
Ἀπὸ μεγάλους καὶ μικρὺς, εἶτον ἠγαπημῦός.
Διατὶ σὸ σπήτι αὐτενῦ, σκλάβοι καὶ σκλάβες εἶσαν,
Εἰς τὸ παλάτι αὐτενῦ, κεπάδες κατοικῦσαν.
Εἶτον εἰς τὸ παλάτι τε, ζωγραφισοὶ καὶ θόλοι,
Στὸ γύρον εἶχε τὰ δενδρὰ, βείσες καὶ περιβόλη.

Α Ρ Α Ν Α Σ

1671 Μάρκου Δεφαράνα, *Ιστορία της Σωσάννης*, Νικόλαος Γλυκύς, Βενετία

Η ΘΕΙΑ ΓΡΑΦΗ

δηλαδὴ,

ΠΑΛΑΙΑΣ, ΚΑΙ ΝΕΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ ΑΠΑΝΤΑ.

DIVINA SCRIPTVRA

nempè

VETERIS AC NOVI TESTAMENTI OMNIA.

A viro doctissimo & linguarum peritissimo diligentèr recognita, & multis in locis emendata, varijsq; lectionibus ex diuersorum Exemplarium collatione decerptis, & ad Hebraicam veritatem in veteri Testamento reuocatis aucta & illustrata.

ΠΑΛΑΙ ΜΕΝ ΕΤΕΡΩΘΙ ΤΥΠΩΘΕΙΣΑ, ΚΑΙ ΝΥΝ ΠΡΩΤΟΝ ΕΚΔΩΘΕΙΣΑ

ΕΝΕΤΙΗΣΙ Παρὰ Νικολάῳ Γλυκεῖ τῷ ἐξ Ἰωαννίνων. ΑΧΠΖ.

CON LICENZA DE SVPERIORI, E PRIVILEGIO.

Η ΘΕΙΑ ΓΡΑΦΗ. ΠΑΛΑΙΑ

ΤΕ ΚΑΙ ΝΕΑ.

ΓΕΝΕΣΙΣ.

ΚΕΦΑΛ. α. 1.

1 ΕΝ ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς
2 τὸν Οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν.
Ἡ δὲ γῆ ἦν ἀόρατος καὶ
ἀκατασκεύαστος, καὶ σκότος
ἐπάνω τῆς ἀβύσσου· καὶ πνεῦμα Θεοῦ
ἐπεφέρετο ἐπάνω τοῦ ὕδατος. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός·
3 γενηθήτω φῶς, καὶ ἐγένετο φῶς. Καὶ εἶδεν ὁ Θεὸς
4 τὸ φῶς ὅτι καλόν. καὶ διεχώρισεν ὁ Θεὸς ἀνὰ μέσον τοῦ
5 φωτὸς, καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σκότους. Καὶ ἐκάλεσεν ὁ Θεὸς τὸ
φῶς, ἡμέραν· καὶ τὸ σκότος, ἐκάλεσε νύκτα. καὶ ἐγένετο
6 ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο πρωΐ, ἡμέρα μία. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός·
γενηθήτω στερέωμα ἐν μέσῳ τοῦ ὕδατος, καὶ ἔστω διαχω-
ρίζον ἀνὰ μέσον ὕδατος καὶ ὕδατος. καὶ ἐγένετο οὕτως.
7 Καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸ στερέωμα. καὶ διεχώρισεν ὁ Θεὸς
ἀνὰ μέσον τοῦ ὕδατος τοῦ ὑποκάτω τοῦ στερεώματος, καὶ
8 ἀνὰ μέσον τοῦ ὕδατος τοῦ ἐπάνω τοῦ στερεώματος. Καὶ
ἐκάλεσεν ὁ Θεὸς τὸ στερέωμα, Οὐρανόν. καὶ εἶδεν ὁ Θεὸς
ὅτι καλόν. καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο πρωΐ, ἡμέρα
9 δευτέρα. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· συναχθήτω τὸ ὕδωρ τὸ
ὑποκάτω τοῦ Οὐρανοῦ, εἰς συναγωγὴν μίαν, καὶ ὀφθήτω
ἡ ξηρά. καὶ ἐγένετο οὕτως. Καὶ συνήχθη τὸ ὕδωρ τὸ ὑπο-
κάτω τοῦ Οὐρανοῦ εἰς τὰς συναγωγὰς αὐτῶν, καὶ ὤφθη ἡ ξη-
10 ρά. Καὶ ἐκάλεσεν ὁ Θεὸς τὴν ξηρὰν, γῆν, καὶ τὰ συνήγματα
τῶν ὑδάτων, ἐκάλεσε θαλάσσας. καὶ εἶδεν ὁ Θεὸς ὅτι καλόν.
11 Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· βλαστησάτω ἡ γῆ βοτάνην χόρτου, σπεί-
ρον σπέρμα κατὰ γένος, καὶ κατὰ ὁμοίωσιν, καὶ ξύλον καρπί-
μον ποιοῦν καρπὸν, οὗ τὸ σπέρμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ κατὰ γένος ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ ἐγένετο οὕτως.
12 Καὶ ἐξήνεγκεν ἡ γῆ βοτάνην χόρτου, σπεῖρον σπέρμα κατὰ γένος, καὶ κατὰ ὁμοίωσιν, καὶ ξύλον καρπίμον ποιοῦν καρπὸν, οὗ τὸ σπέρμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ κατὰ γένος ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ εἶδεν ὁ Θεὸς ὅτι κα-
13 λόν. Καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο πρωΐ, ἡμέρα τρίτη.
14 Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· γενηθήτωσαν φωστῆρες ἐν τῷ στερεώ-
ματι τοῦ Οὐρανοῦ, εἰς φαίνειν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ τοῦ διαχωρίζειν ἀνὰ μέσον τῆς ἡμέρας, καὶ τῆς νυκτὸς, καὶ
ἔστωσαν εἰς σημεῖα, καὶ εἰς καιροὺς, καὶ εἰς ἡμέρας, καὶ εἰς
15 ἐνιαυτούς. Καὶ ἔστωσαν εἰς φαίνειν ἐν τῷ στερεώματι
τοῦ Οὐρανοῦ, ὥστε φαίνειν ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ ἐγένετο οὕτως.
16 Καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τοὺς δύο φωστῆρας τοὺς μεγάλους, τὸν
φωστῆρα τὸν μέγαν εἰς ἀρχὰς τῆς ἡμέρας, καὶ τὸν φωστῆ-
17 ρα τὸν ἐλάσσονα εἰς ἀρχὰς τῆς νυκτὸς, καὶ τοὺς ἀστέρας. Καὶ
ἔθετο αὐτοὺς ὁ Θεὸς ἐν τῷ στερεώματι τοῦ Οὐρανοῦ, ὥστε φαί-
18 νειν ἐπὶ τῆς γῆς, Καὶ ἄρχειν τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτὸς, καὶ
διαχωρίζειν ἀνὰ μέσον τοῦ φωτὸς καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σκότους.
19 καὶ εἶδεν ὁ Θεὸς ὅτι καλόν. Καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐ-
20 γένετο πρωΐ, ἡμέρα τετάρτη. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· ἐξαγαγέ-
τω τὰ ὕδατα, ἑρπετὰ ψυχῶν ζωσῶν, καὶ πετεινὰ πετό-
μενα ἐπὶ τῆς γῆς κατὰ τὸ στερέωμα τοῦ Οὐρανοῦ. καὶ ἐγένετο
21 οὕτως. Καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὰ κήτη τὰ μεγάλα, καὶ πᾶ-
σαν ψυχὴν ζῶσαν ἑρπετὰ ἃ ἐξήγαγεν τὰ ὕδατα κατὰ
γένη αὐτῶν, καὶ πᾶν πετεινὸν πτερωτὸν κατὰ γένος. καὶ εἶδεν
22 ὁ Θεὸς ὅτι καλά. Καὶ εὐλόγησεν ὁ Θεὸς λέγων· αὐ-
ξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε, καὶ πληρώσατε τὰ ὕδατα ἐν τοῖς θαλάσσαις, καὶ τὰ πετεινὰ πληθυνέσθωσαν ἐπὶ
23 τῆς γῆς. Καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο πρωΐ, ἡμέ-
24 ρα πέμπτη. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· ἐξαγαγέτω ἡ γῆ ψυ-
χὰς ζώσας κατὰ γένος, τετράποδα καὶ ἑρπετὰ καὶ θηρία
τῆς γῆς κατὰ γένος. καὶ ἐγένετο οὕτως. Καὶ ἐποίησεν ὁ
Θεὸς τὰ θηρία τῆς γῆς κατὰ γένος, καὶ τὰ κτήνη κατὰ γένος αὐτῶν, καὶ πάντα τὰ ἑρπετὰ τῆς γῆς κατὰ γένη αὐτῶν. καὶ εἶδεν ὁ Θεὸς
26 ὅτι καλά. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· ποιήσωμεν ἄνθρωπον κα-
τ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν, καὶ ἀρχέτωσαν τῶν
ἰχθύων τῆς θαλάσσης καὶ τῶν πετεινῶν τοῦ Οὐρανοῦ, καὶ τῶν
κτηνῶν, καὶ πάσης τῆς γῆς, καὶ πάντων τῶν ἑρπετῶν τῶν
27 ἑρπετόντων ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον,
κατ' εἰκόνα Θεοῦ ἐποίησεν αὐτὸν, ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν
28 αὐτούς. Καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς λέγων· αὐξάνεσθε
καὶ πληθύνεσθε, καὶ πληρώσατε τὴν γῆν, καὶ κατακυρι-
εύσατε αὐτῆς, καὶ ἄρχετε τῶν ἰχθύων τῆς θαλάσσης, καὶ τῶν
πετεινῶν τοῦ Οὐρανοῦ, καὶ πάντων τῶν κτηνῶν, καὶ πάσης τῆς γῆς, καὶ πάντων τῶν ἑρπετῶν τῶν ἑρπετόντων ἐπὶ
29 τῆς γῆς. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· ἰδοὺ δέδωκα ὑμῖν πᾶσαν χόρ-
τον σπόριμον σπέρμα σπόρου, ὃ ἐστὶν ἐπάνω πάσης τῆς γῆς, καὶ πᾶν ξύλον ἐν ᾧ ἔχει καρπὸν σπέρματος σπορίμου

1 Ἀρ. κτίσαι καὶ κτίζει. Sym. ἄρχεται καὶ κτίσαι. Theodotio, κατὰ τὴν κ.τ.λ. 2 Vulg. addunt illa, καὶ ἦν ἐπὶ τὸν. vt ab Hebraeo. 3 al. addunt, καὶ ἔκλινεν ἐπὶ, commodiores Hebraeo. 4 al. abest hoc membrum, vt ab Hebraeo. 5 Ἀρ. & sym. σκότος. 6 al. abest tota haec periodus, vt ab Hebraeo; glossematis est. 7 Ἀρ. συνεχέτω εἰς τὸ χωρίον αὐτῶν. 8 al. abest, καὶ κατὰ ἡμέραν τὸν. vt ab Hebr. 9 al. καὶ ἐγένετο. 10 al. ὡς φαίνειν τὴν γῆν. Vulg. ὥστε φαίνειν ἐπὶ τὴν γῆν. nostrum in Hebraeo compact. 11 al. καὶ ἀξιωσάτω τὸν ἥλιον, καὶ τὸν σελήνην, καὶ ἄστρα, procul ab Hebraeo. 12 al. abiunt illa, vt ab Hebraeo. 13 al. κατὰ τὸ χωρίον. 14 al. τὰ καὶ τοῦς θ. 15 al. κατὰ χωρίον αὐτῶν, ex Hebraeo. In vulg. additur, καὶ κτίσαι, καὶ φαίνειν τὴν γῆν, glossemate. 16 Vulg. καὶ κτίσαι κατὰ χωρίον αὐτῶν, eadem ratione. 17 al. ποιῆσαι τὸν κτίσαι, ab Hebr. abest. 18 alii, πάντων τῶν γῆς. 19 alii, τὸ πέμπτον. 20 alii addunt, καὶ ἴδωμεν ἔστιν καλόν. glossema. 21 Rom. πάσης τῆς γῆς, ex Hebraeo.

1687 *Η Θεία Γραφή … Παλαιάς και Νέας Διαθήκης άπαντα.* Νικόλαος Γλυκύς, Βενετία

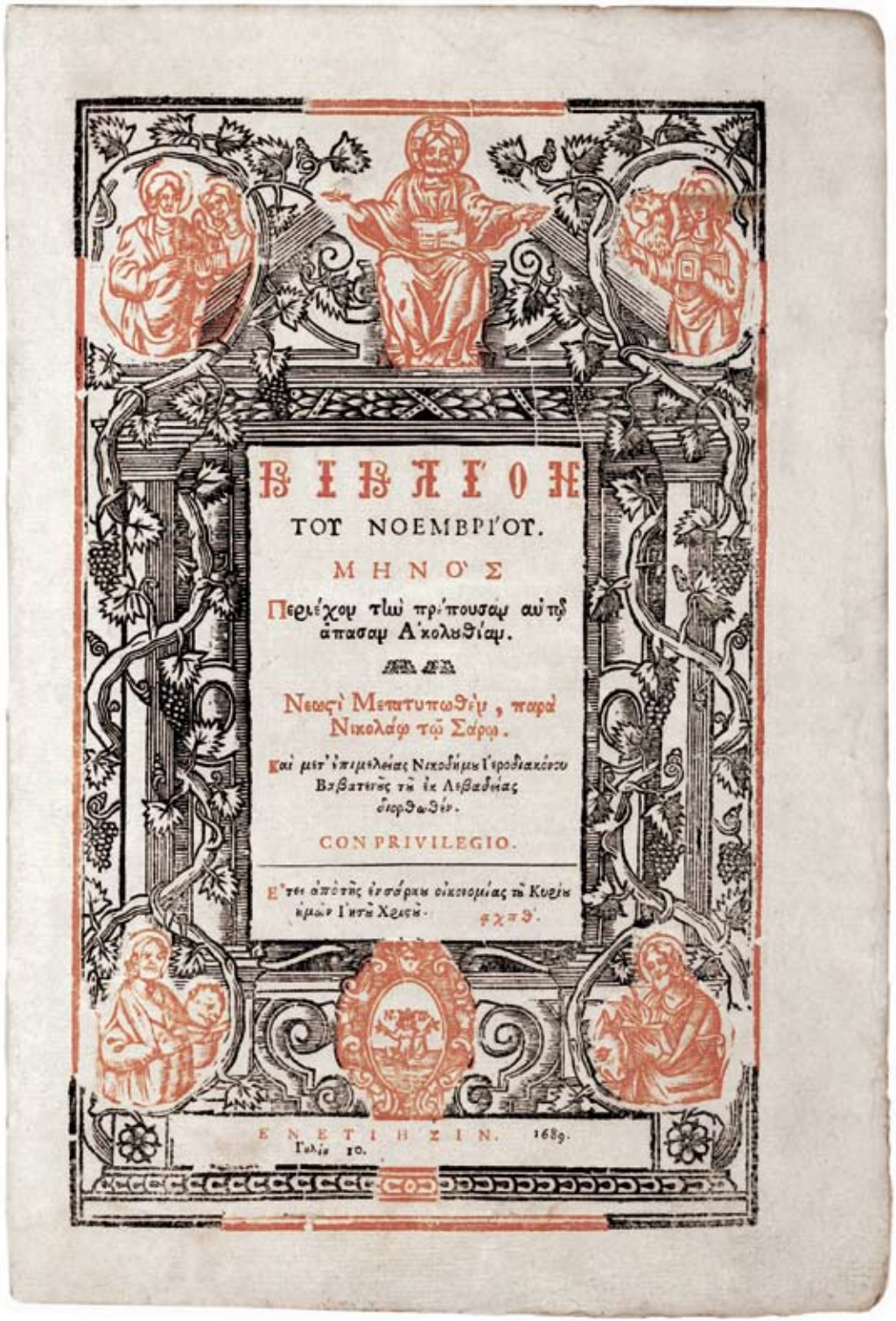

ΒΙΒΛΙΟΝ
ΤΟΥ ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ.
ΜΗΝΟΣ
Περιέχον τὴν πρέπουσαν αὐτῷ
ἅπασαν Ἀκολουθίαν.

Νεωστὶ Μετατυπωθὲν, παρὰ
Νικολάῳ τῷ Σάρῳ.

Καὶ μετ' ἐπιμελείας Νικοδήμου Ἱερομονάχου
Βλαττοῦς τοῦ ἐκ Λιβαδείας
διορθωθέν.

CON PRIVILEGIO.

Ἔτει ἀπὸ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ Κυρίου
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. ,αχπθ'.

ΕΝ ΕΤΙΗΣΙΝ. 1689.
Τιμὴ 10.

ΜΗΝ
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ
ΕΙΚΩΝ ΗΜΕΡΑΣ
ΤΡΙΑΚΟΝΤΑ.
Νύκτας ἔχει ὥρας δέκα, καὶ ἡμέρας ὥρας δέκα τέσσαρας. Εἰς τὴν πρώτην μνήμην τῶν ἁγίων ἀναργύρων Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ, ἑσπέρας εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἰσῶμεν, σημ. ς'. καὶ ψαλοῦμεν σημ. προσόμοια, ἦχος πλ. β'.

Ὁ Ἅλιος ἀπηθύμησεν.

Ὁ Ἅλιος ἀπηθύμησεν, οὐρανοῖς τὴν ἐλπίδα, θησαυρὸν ἀσύλητον, ἑαυτοῖς οἱ ἅγιοι ἐθησαύρισαν, δωρεὰν ἔλαβον, δωρεὰν δίδοσι, τοῖς μόσχοις τὰ ἁίματα, χρυσὸν οὐ ἄργυρον, ἀναγκαίως οὐκ ἐκτήσαντο, ἀμφιάσεις τε κτήσεις, τὰς εὐφυΐας μετέδωκαν, ἵνα διὰ πάντων θαυμάσιοι γενόμενοι Χριστῷ, ὑπὲρ παῤῥησίας πρεσβεύωσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Ἅλιος ἐβλελύξατο, τὴν θέαν οὐκ φθαρομένην, ὅλως πολίται δὲ, ὑπὲρ σαρκὶ ὡς ἄγγελοι ἐχρηματίσαν, καὶ ὁμόφρον σύσκηνος, ξένως ἐν ὁμόφρονα, τῶν ἁγίων σὺν ὁμόψυχος, διὸ τοῖς κάμνουσι. πάντας ἰάσεις βραβεύουσι, ἀναργύρων παρέχοντες, τὴν εὐφυΐαν τοῖς χρείαις, ὡς ὑπὲρ ἐποίησε, ὑμνήσωμεν ἀξίως ἑορτάζοντες. ὑπὲρ παῤῥησίας πρεσβεύοντας, ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Ἅλιος εἰσοικίσασα, ὑπὲρ ἑαυτῇ φιάλας, δυσὶ καὶ ἀόριστος κοσμᾶς Δαμιανὸς οἱ θεόφρονες, ὡς κρηνοὶ βλύζουσι, πηγὰς ῥαίματα; ζωηφόρα τῶν ἰάσεων, ὧν τὰ λείψανα, πάθη δὲ ἄφθη θεραπεύουσι, καὶ μόνα τὰ ὀνόματα, μόσχοι εὐθὺς τῶν ἀστιλαύνουσι; πάντων τῶν προσφύγων. σωτηρίαν λιμένα

Νοεμβ.

μὸν ὑπὲρ Χριστῷ, τὴν παῤῥησίαν πρεσβεύουσιν, ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Δόξα. ἦχος πλ. β'.
Ἀγκαλίς.

Ἀγκαλίς τοῦ ἀρχαίου τῶν ἀναργύρων, ἐδόθη ἀνθρώπῳ καὶ τὰ λείψανα, ἐκθεῖαι δυνάμεις δυνάμεις ἀνεργοῦσι τοῖς θαύμασιν. ὧν καὶ τὰ ὀνόματα; ἐν πίστει βοήσωμεν, τῶν ἀμιάντων ἀλγηδόνων ἀπαλλάττουσι, δι' ὧν Κύριε καὶ ἡμᾶς; τῶν τοῖς ψυχοῖς τοῖς σώματος παθῶν ἐλευθέρωσον ὡς φιλάνθρωπος.

Καὶ νῦν. Ὁ Ἅλιος ἀπηθύμησεν.

Νόμον ὁλοκλήρωσαν, καὶ δυλωθέντα τῷ πλείονι ἀναπαύθεν θέωμεν. πρὸς τὴν ὑπερθαύμαστον ἀναλαγχρίαν. θέρμη δέκτη, Παναγία κόρη, καταφεύγω ὁ παμάθλιος, διὰ μὲ λύτρωσον, τῆς πειρασμῶν θλίψεων, καὶ σῶσον με παραμύθιον τῶν δυσμενῶν θεσπέσιον, ἵνα σε δοξάζω, τὸν θεὸν προσκυνῶ ἀνυμνῶ, καὶ μεγαλύνω σε ἀπόρρητα, τὴν ἀειμακάριστον.

Ὁμοίως.

Ὁμφαία ὡς ἔφησεν, ὁ Συμεὼν τὴν καρδίαν τὴν σὴν διελεύσεται, Παναγία δέσποινα, ὅτε

Νοεμβ. Α 2 ἔβλε-

1689 *Βιβλίον του Νοεμβρίου μηνός*. Νικόλαος Σάρος, Βενετία.

Σ Ο Υ Ι Δ Α Σ.

SUIDÆ LEXICON,

GRÆCE & LATINE.

Textum GRÆCUM cum MANUSCRIPTIS Codicibus collatum a quamplurimis mendis purgavit, NOTISQUE perpetuis illustravit:

Versionem Latinam ÆMILII PORTI innumeris in locis correxit;

Indicesque AUCTORUM & RERUM *adjecit*

LUDOLPHUS KUSTERUS,

Professor humaniorum literarum in Gymnasio Regio BEROLINENSI.

CANTABRIGIÆ,
TYPIS ACADEMICIS. MDCCV.

Σ Ο Υ Ι Δ Α Σ

Α Α

2 Ἀ παρ' Ἀριστοφάνει, ἐπιφώνημα μετ' ἐπιπλήξεως καὶ ἐξυπαλλάττοντος. Ἄ ἄ, τοῦ δεῦρο μὲ μὴ παρορᾶν. Τὸ ἄ ἄ, χωρὶς διαίρεσιν ἀναγνωστέον, οὐ χωρὶς τόνου. ἀλλὰ καὶ φλαυνίου ἀμφοτέρου. Εἰ γὰρ ἓν μέρος λόγου ἦν, καὶ κατὰ στίχον ἐπιτάσεως, οὐ χρείαν ἔχοι τοῦ δύο τόνου, ὅτι τοῦ δύο ἔχει. Καὶ τοῦτο μὲν ἐπιπλήξεως ἦν, φλαῦον. Τὸ δὲ ἄ ἄ, θαυμαστικὸν, ἀναπνοὴν, ὡς ἐν Ἐπιγράμματι φησὶν Ἀγαθίας· 3 Ἄ μέγα τολμήσας κηρὸς ἀπὸ πλάσεν. 4 Περισπᾶται δὲ καὶ φλαῦον ἀπλῶς ἀπὸ εἶδος. Καλλίμαχος· 5 Ἄ πάντως ἄκ γένοιτο. Καὶ τὸ ἄ. Ὅμηρος· 6 Ἄ δυλή τι κακοῖν. Σημαίνει δὲ καὶ τὸ πολὺ, καὶ μέγα παρ' Ἀρχιλόχῳ· 7 Ἄ δέκα ταύρους. Βραχὺ δὲ καὶ δασὺ τὸ ἄπα. ὡς παρ' Ἱπποκράτει. Πάρ δὲ Δημοκρίτῳ, ἄπα. Παρ' Ὁμήρῳ δὲ ἀνα-

Α Α

Α Apud Aristophanem est adverbium terrentis, atque debortantis. Ἄ, ἄ, *facem ne mihi adnove*. Hoc ἄ, ἄ, divisim, non conjunctim legendum est. Quinetiam utrumque tenui spiritu notandum. Si enim una esset orationis pars, & conjunctim legeretur, non indigeret duobus tonis, sive duobus acutis. Atque hoc quidem ἄ, ἄ, cum est terrentis, tenui spiritu notatur. At ἄ, ἄ, quod est admirantis adverbium, denso spiritu notatur, ut in Epigrammate dicit Agathias: *Ha, valde audax cera finxit*. Circumflexum vero, & tenui spiritu notatum ἄ, significat *utinam*. Callimachus; Ἄ (*utinam*) πάντως ἄκ γένοιτο. Significat etiam *O*. Homerus: *O miseram te malorum causa*. Significat etiam *multum*, & *magnum* apud Archilochum: *Decem magnos tauros*. Correptum vero, & aspero spiritu notatum significat ἄπα, *quæsunque*, ut apud Hippocratem. Apud Democritum vero significat, ἄπα, *pro-*

N O T Æ.

1 ΣΟΥΙΔΑΣ] Lexici hujus compilatorem ab alio *Suidam*, ab alio vero *Sudam* vocari constat. *Suda* vocatur ab Eustathio, Homeri interprete, qui in amplissimo ad Portum illum commentario decies eum laudat: quo nomine etiam in omnibus editionibus vulgatis, & in plerorumque vetustorum scriptis sicut enim, quibus *Suda* nomen gerunt, ut Carlo Rhodigino, Florenti Christiano, Cujacio, & nonnullis aliis) eundem appellari videas. Tres Codices MSS. Bibliothecæ Reg. Paris. nec non Codex Colbertinus, *Suda* nomen præferunt, quod tamen non obstat, quo minus nomen *Suidæ* in editione hac retinendum putaverim, tum, quoniam id per ætatem usu magis receptum esse videam; tum, quoniam parum interesse arbitrabar, utrum nomen Collectaneis his præfiberetur.

2 Ἀ παρ' Ἀριστοφάνει] Apud Aristophanem in *Pace*, pag. 49. Edit. Basil. ita scriptum legitur, Τρ. Ἄ, ἄ. τοῦ δεῦρο μὲ μὴ παρορᾶν. ubi Scholiasta; Ἄ, ἄ. ἐπιφώνημα ἐκπλήξεως, καὶ ἀπειλοῦντος Ρ.

3 Ἄ μέγα τολμήσας] Stellio hujus fragmenti petendus est ex v. Πυγμῶν. vid. & paroemiarum legantur. Locum integrum apponam:

Ἄ, ἄ, ἀγχόλαγρε, ἀπόλωλε, οὐδὲν ῥαγδὴν
Ἄ μέγα τολμήσας κηρὸς ἀνεπλάσεν.

Unde apparet, fragmentum hoc intelligendum esse de cera, in qua imago Dei ab artifice erat expressa. Certum, unde Scilicet Epigramma hoc deprompserit, intelligere non potui. Nam non solum in Anthologia Epigrammatum extra illud frustra quæsivi, sed nec in ineditis id a me lectum esse memini.

4 Περισπᾶται δὲ] Hæc, & quæ sequuntur usque ad finem articuli hujus, deficiunt in Editione Mediolanensi; eademque desideratur in 3. Codd. Parisiensibus. Unde precaria illa lectio in hac editione retinuisse lector desiit velim, quoniam non dubito, ea a recentioribus Suidæ adjecta esse.

5 Ἄ πάντως] Apud Hesychium & Plavorinum legitur, Ἄ πάντως σπουδαστικῶς. Sed ex nostra lectione, propter brevitatem apophthegmatis, commodum aliquem sensum elicere queas. Quæ res est, quæ putaverim, locum hunc ἀναγνωσμῶν potius transponendum esse, quam mutat de eo conjecturas, ut Portus fecerit, Lectori propensiori.

6 Ἄ δυλή τι] Apud Homerum, Od. γ. 311. legitur, Ἄ δυλή τι κακοῖν μέλε κηδέα; ubi etiam hic legendum est.

7 Apud Plavorinum fragmentum hoc sic legitur: Ἄ ἓν δ' ἄρ' ἄρ' τε ταύρους. Si integer Archilochi locus esset, facile dijudicatu foret, utra lectio præferenda esset.

1705 Σουίδα, *Λεξικόν*. Πανεπιστήμιο του Καίμπριτζ